PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 276 (2586) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST, sobota 21. novembra 1953 | Cena 20 lir

Nočemo niti dosedanjih funkcionarjev rimske vlade, še manj pa, da bi prišli novi pod krinko nekakšnih „namestnikov“ in raznih „vice“!

Tudi še tako podla rimska podtikanja ne smejo omogočiti izvedbe diktata!

Zemljepisni položaj Trsta - najboljši dokaz da naše mesto ne pripada Italiji

Zdi se, da igra italijanska diplomacija eno izmed svojih zadnjih kart, da bi dosegla vsaj simbolično delno uresničenje osmooktobrskega diktata po eni strani, po drugi strani pa, da bi paralizirala ugoden sprejem jugoslovanskega predloga bodisi za konferenco petih bodisi za predkonferenco strokovnjakov.

Že včeraj smo povedali, da so v Rimu iznašli doslej najbolj neumno izmišljotino o nekakšnem mostu čez nekakšen jugoslovanski koridor, mostu, ki naj bi šel čez dolinsko občino ali nekaj podobnega.

Včeraj pa so prinesli kar dve novi izmišljotini. Prva je upodobljena v šestih skicah, ki naj bi predstavljale vrsto dosedanjih jugoslovanskih predlogov. Skice so bile objavljene na prvi strani kleročašističnega lista «Giornale di Trieste» ne samo za varanje Tržačanov, temveč tudi za površne tuje zapadnjaške dopisnike pri nas.

Druga izmišljotina pa ni toliko izmišljotina kot najnovejši poskus, da bi spravili nove nadaljnje funkcionarje rimske vlade v upravo cone A poleg onih že obstoječih 21 funkcionarjev, s katerimi imamo opravka že več kot eno leto. Agencija «United Press» je namreč sinoči po 22. uri objavila vest iz Washingtona, da «ZDA, Velika Britanija in Francija s pomočjo izvedencev delajo na diskusiji formulo, ki bi dovolila pošiljanje italijanskih funkcionarjev v Trst kot namestnikov zavezniških oblasti. Vesť, ki je iz verodostojnega vira, pravi, da misel o vstopu Italijanov kot namestnikov in «vice» v Trst ne bo mogla prijati niti Italiji, niti Jugoslaviji, toda če obe državi hočeta resnično konferenco o Trstu, ne bi smeli delati opazk». Tudi ta vest je očitno iz italijanske kuhinje, kakor je proizvod italijanske kuhinje po priznanju samega Pelle na predsinočnji seji rimskega parlamenta tudi 8. oktobrski diktat.

V odgovor na skice o «jugoslovanskih predlogih», ki jih objavlja včerajšnji tržaški kleročašistični list, objavljamo danes dva zemljevida.

Prvi je objavljen v informativni brošuri o Trstu, ki jo je izdala pred tremi leti sama ZVU. Sleherni čitatelj, ki se je količkaj učil zemljepisa Evrope, že na prvi pogled vidi, da je položaj Trsta in vsega STO takšen, da je takoj jasno, kam pripada Trst in vse naše ozemlje: da pripada svojemu najbližjemu jugoslovanskemu zaledju in srednjeevropskemu in evropskemu zaledju sploh. Nikakor pa ne pripada Italiji in ji tudi v zgodovini — razen kratke fašistične okupacije — ni nikoli pripadal.

Iz drugega zemljevida pa se vidi, kako je Trst od vseh strani obkoljen s strnjenim slovenskim prebivalstvom, ki ga popolnoma loči od italijanskega narodnostnega ozemlja. Če hoče torej Italija imeti Trst, mora iskati po kopnem zvezo z njim le s pomočjo koridorja preko strnjenega slovenskega narodnostnega ozemlja. Italija je torej tista, ki potrebuje koridor, če hoče do Trsta priti po kopnem. Italija, ne Jugoslavija! Jugoslavija ne potrebuje nobenih koridorjev, kajti njeno narodnostno ozemlje sega povsod do morja, a sam Trst je kot mesto s kolonizirano in nasilno asimilirano italijansko večino na tem slovenskem narodnostnem ozemlju le otok.

Kar pa se tiče one kombinacije, o kateri govori zgoraj omenjena vest, da bi novi italijanski funkcionarji hoteli priti v podobi «namestnikov» in «vice» zavezniških oficirjev, pa smo mi, Jugoslavija, njeni narodi in njihovi voditelji menda že stokrat dovolj jasno povedali, da ne bomo nikdar dovolili kakršnega koli nadaljnjega prevzemanja oblasti v Trstu s strani novih funkcionarjev italijanske vlade. O tem govorijo dovolj jasno tudi včerajšnji uradni komentarji o podobnih vesteh v Beogradu, o čemer poročamo na drugem mestu.

Ne mi - Italija hoče koridor čez tuje etnično ozemlje

Neumestna nota ZVU Vojaški upravi cone B

Prejeli smo vest, da je ZVU včeraj poslala Vojaški upravi Jugoslovanske ljudske armade cone B STO noto, v kateri opozarja slednjo na rezultate procesa, ki je bil v Trstu 17. t. m. pred zavezniškim vojaškim sodiščem proti sedmim «jugoslovanskim državljanom» iz cone B, ki so tajno prišli v cono A. V noti se omenja posebej, da je sodišče sedem obtožencev spoznalo za krive tajnega vstopa, razdeljevanja nedovoljenih letakov in pisanja propagandnih napisov na javnih zgradbah. Nota zahteva od vojaške uprave JLA, naj poskrbi za potrebne ukrepe, da bi se podobni dogodki ne ponovili.

* * *

Naš list je o procesu, ki ga omenja ta najnovejša nota ZVU, že pisal, pri čemer smo poudarili, da gre za tržaške ljudi, za fante, ki so se borili za to, da bi bilo vprašanje njihove rojstne dežele pravično rešeno in ki so kakor vsi Slovenci in vse demokratično prebivalstvo ogorčeni zaradi osmooktobrskega diktata. Zato smo mnenja, da imajo to svojo ogorčenje tudi pravico izražati.

Toda zadeva ni samo v tem. Ko pišemo te vrstice o antipatični noti ZVU, se nikakor ne moremo spomniti, da bi ista ZVU kdaj poslala n. pr. podobno noto vladi v Rimu, ki je dovoljevala, da so prihajali v Trst že pred meseci metat po Korzu bombe iz Padove in iz Verone, a je rimska vlada nato storila vse, da so bili prav ti ljudje in prav zaradi tega svojega «junaštva» čimbolj poveličani in bili celo izvoljeni za poslance v rimski parlament. Ti tipi, ti odkriti fašisti so torej prihajali iz inozemstva in so z eksplozivnim orožjem ograżali naša življenja. In vendar ZVU ni poslala v Rim zaradi tega nobene note!

Najnovejši dogodki od 3. do do 6. novembra pa nam priča jo, — po priznanju same ZVU in vlad v Londonu in Washingtonu — da so se fašisti tako ohrabrili, da so pričeli v trumah prihajati z izzivalnimi vojaškimi kapami poražene fašistične vojske v naše mesto in nato sodelovali pri krvavih demonstracijah. ZVU je bila prisiljena zaradi tega celo poostriti kontrolo — čeprav v zelo majhni meri — na bloku pri Štivanu. Ti tipi so tudi povzročili prelivanje krvi po tržaških ulicah. Ali je ZVU morda zaradi tega rimski vladi poslala noto?

Ne, ni je poslala!

Namesto note rimski vladi pa je poslala sedaj noto Vojaški upravi cone B zaradi prehoda — ne državne meje, kakršna je med cono A in republiko Italijo — temveč zaradi prehoda demarkacijske linije enotnega z mirovno pogodbo ustanovljenega državnega telesa. Mnenja smo torej, da je nota ZVU Vojaški upravi cone B brez vsake podlage in dokazuje hkrati grobo razlikovalno ravnanje ZVU do oblasti v coni B v primeri z odnosi do oblasti v sosednji italijanski republiki.

Ali takšno ravnanje lahko prispeva k ureditvi sedanje napetosti? Mislimo, da ne.

Lippman v Trstu

Znani in vplivni ameriški novinar Walter Lippman je včeraj popoldne prispel z Orient-ekspresom iz Beograda, kjer je bil sprejet pri najvišjih predstavnikih Jugoslavije, v Trst. Sestal se je s polk. Sassonom, šefom tiskovnega urada ZVU in z vsemi tremi političnimi svetovalci poveljnika cone. Imel je kratek pogovor tudi z dvema urednikoma našega lista. Lippman odpotuje že danes predpoldne v Benetke in nato v Rim, kjer bo verjetno sprejet pri predsedniku vlade Pelli.

Zaradi obolelosti Bidaulta prekinjena debata o evropski vojski

Pogajanja z Veliko Britanijo za njeno povezavo z obrambno skupnostjo

PARIZ, 20. — Na današnji popoldanski seji francoske skupščine je moral zunanji minister Bidault prekiniti svoj govor, ker mu je nenadoma postalo slabo. Zdravniki so mu predpisali 48-urni popolni počitek zaradi živčne izčrpanosti. Debata o evropski obrambni skupnosti se bo zaradi tega nadaljevala v torek zjutraj.

Na jutranji seji skupščine je prvi govoril radikal Maurice Faure, ki je zagovarjal načrt o evropski obrambni skupnosti. Degolist Triboulet je izjavil, da je združena Evropa, kakor se sedaj predlaga, «samo karikatura ki so si izmislili tehniki, trgovci in birokrati». Zagovarjal je Degolov predlog o konfederaciji evropskih držav.

V začetku popoldanske seje je prvi govoril degolist Montsabert, ki je izjavil, da je program o evropski obrambni skupnosti «poizkus vzpostavitve svetega rimskega imperija in spraviti Francijo v položaj satelita. Za njim je govoril glavni tajnik socialistične stranke Guy Mollet, ki je obrazložil stališče socialistične stranke.

Začel je nato govoriti zunanji minister Bidault, ki je med drugim poudarjal, da so zahodni zavezniki sporazumeli, da je treba Evropo braniti kolikor mogoče bolj na Vzhodu. Zato je potrebno v obrambne načrte vključiti tudi Nemčijo, ki mora zaradi tega pri tem sodelovati.

Glede dodatnih protokolov je Bidault izjavil, da jih je atlantski pakt že odobril.

Svojega govora ni mogel Bidault nadaljevati, ker mu je, kakor rečeno, nenadoma postalo slabo, in seja je bila prekinjena. Ko se je pozneje seja nadaljevala, je ostali del Bidaultovega govora čital njegov najožji sodelavec podtajnik v zunanjem ministrstvu Maurice Schuman.

V zvezi z bonnskimi pogodbenimi dogovori zanikuje Bidault, da bi ti omenjali nemške meje iz leta 1937 in tudi ne dajejo trem zahodnim državam naloge za rešitev tega vprašanja. Ti dogovori prepuščajo rešitev o tem nemški mirovni pogodbi.

Dalje pravi Bidault, da če bi na podlagi novih pogajanj o pogodbenih dogovorih prišlo do popolne vzpostavitve suverenosti zahodnonemške republike, bi edinole bonnska vlada imela pravico pogajati se s Sovjetsko zvezo za rešitev nemškega vprašanja. «Tedaj in samo tedaj, pripominja Bidault, bi postalo nemogoče še dalje razgovarjati se med Zahodom in Sovjetsko zvezo».

Glede povezave Velike Britanije z evropsko obrambno skupnostjo izjavlja Bidault, da so Angleži med pogajanji uvideli, da mora ta povezava priti do izraza v pogodbi med Veliko Britanijo in šestimi državami obrambne skupnosti, ki naj koordinira britanske vojaške obveznosti z njenim sodelovanjem z evropsko obrambno skupnostjo. Pogajanja se nadaljujejo in pričakuje se njihov skorajšnji zaključek.

Bidault omenja tudi ameriška jamstva in pravi, da se pariška vlada pogaja glede bivanja zadostnih ameriških in britanskih čet v Evropi. S tem v zvezi pravi, da se pogajanja ugodno razvijajo, in obljublja, da bo to vprašanje načel na bermudski konferenci.

O Posarju izjavlja Bidault, da je eno glavnih opravičil evropske obrambne skupnosti, da bo ta lahko pomagala rešiti francosko-nemška vprašanja in v prvi vrsti posarsko vprašanje. Nato poudarja zunanji minister francosko stališče o Posarju (politična avtonomija tega ozemlja, ustanovitev stalne francosko-saarske gospodarske zveze) ter omenja načelo evropeizacije Posarja.

Zunanji minister poudarja dalje, da bo vključitev nemških sil v evropsko obrambno skupnost morala pomeniti samo dodatek k zavezniškim silam, ki so že v Evropi in ne njihovo nadomestitev.

Bidault govori na dolgo tudi o vprašanju evropske politične skupnosti ter zavrača predloge o federaciji ali konfederaciji in pravi, da je treba ustanoviti nov organizem, ki naj skrbi za skupne interese in zagotovi skupno varnost. Pri tem pripominja, da politična skupnost ne bo imela splošne kompetence, pač pa specifične in specializirane kompetence.

O odnosih s Sovjetsko zvezo izjavlja Bidault, da je francosko-sovjetska pogodba še vedno v veljavi, da pa Francija ne more zapustiti atlantskega zavezništva, zato da bi se vključila v vzhodni blok.

Vlada medtem proučuje osem resolucij, ki so jih do sedaj predložile posamezne politične skupine.

Intersoc ne naseda rimskemu imperializmu

Schaerf: Pogoj za plebiscit na STO je plebiscit na Južnem Tirolskem - Treves zaustavil delo komisije o Trstu, ki jo je lani PSDI s tolikim trudom izsilila

LONDON, 20. — Na zasedanju izvršnega odbora Socialistične internacionale so na zahtevo predstavnika italijanske socialdemokratske stranke Paola Trevesa govorili tudi o tržaškem vprašanju. Treves je včeraj na dolgo govoril o nedavnih izgredih v Trstu, o položaju v Trstu in o stališču svoje stranke ter zahteval, da je treba «dati Italiji njeno pravico». Treves je nadalje zahteval, naj se Socialistična internacionala zavzame za plebiscit na STO, avstrijski delegat in podpredsednik avstrijske vlade Schaerf pa je odgovoril, da bi lahko pristal na predlog o plebiscitu v Trstu samo, če bi pravico do plebiscita priznali tudi Južni Tirolski. Schaerf je tudi obsodil tržaške izgrede in poudaril, da so jih povzročile «teroristične tolpe».

Italijanska agencija ANSA poroča o tem zasedanju, da je bilo «Trevesovo delo posebno težavno, ker je anketna komisija, ki jo je imenovala Socialistična internacionala, da bi proučevala rešitev tržaškega vprašanja, in ki je v juniju obiskala Trst, nasvetovala ustanovitev Tržaškega ozemlja, kot ga predvideva mirovna pogodba».

ANSA poroča še: «Vendar se je Trevesu z njegovim večrajšnjim nastopom po dolgih urah diskusije posrečilo doseči, da je anketna komisija prekinila svoje delo, tako da ne bi ovirala sedanje diplomatske akcije».

Zasedanja izvršnega odbora Socialistične internacionale se med drugimi udeležujeta tudi Erich Ollenhauer v imenu nemške socialdemokratske stranke in Morgan Philips, tajnik angleške laburistične stranke.

* * *

Za boljše razumevanje te vesti si prikličimo v spomin, da je bila komisija, katere delo je Treves zdaj s tolikim trudom ustavil, ustanovljena na lanskem kongresu Socialistične internacionale v Milanu na zahtevo italijanskih socialnih demokratov in da je takrat isti Treves skupno z ostalimi predstavniki PSDI dramatično grozil, da bo zapustil kongres, če ne pride do ustanovitve komisije in ankete Socialistične internacionale o tržaškem vprašanju.

Obenem nam ta vest dokazuje, kako zelo je PSDI — skupno s svojim tržaškim priveskom PSVG — osamljena v mednarodnem socialističnem gibanju, kadar gre za njeno vdinjanje interesom imperializma italijanske buržoazije.

Huda eksplozija v Kaliforniji

SAN FRANCISCO, 20. — Danes zjutraj ob 7,55 po krajevnem času je prišlo do strahotne eksplozije v tovarnah «Hercules» v mestu Pinole v Kaliforniji. Tovarna je izdelovala smodnik in druge eksplozive. Eksplozija je bila tolikšna, da so jo slišali 80 km daleč. Zelo dobro so jo slišali v San Franciscu, ki je od tovarne oddaljen 50 km.

BEOGRAJSKI KOMENTARJI O ITALIJANSKIH POGOJIH ZA KONFERENCO

Stališče Jugoslavije: nobene spremembe v coni A ne pred konferenco ne med njo

Nadaljnji pogoj: konferenca ne sme vnaprej zahtevati potrditve sklepa od 8. oktobra - Riddelberger obiskal Edvarda Kardelja, Vladimir Popović pa Dullesa

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 20. — Novi ameriški veleposlanik v Beogradu Riddleberger se je danes sestal s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem. Dobro obveščeni beograjski krogi izjavljajo, da so na sestanku razpravljali o prizadevanjih za sklicanje pripravljalne konference izvedencev, ki naj pripravi rešitev tržaškega vprašanja.

V Washingtonu pa sta se o isti zadevi včeraj sestala jugoslovanski poslanik Vladimir Popović in državni tajnik za zunanje zadeve Dulles.

V nedeljo bodo volitve za republiške in zvezno skupščino Jugoslavije. Končana je predvolilna kampanja, v kateri je zaradi nesrečnega sklepa od 8. oktobra prevladovalo tržaško vprašanje. V tej kampanji so narodi Jugoslavije pokazali ne samo odločnost, da branijo svoje interese, temveč tudi pripravljenost za sporazumno in miroljubno rešitev spornih vprašanj. Dosledno miroljubnost Jugoslavije, poudarjajo v Beogradu, je prišla do izraza tudi v naporih, ki so se konkretizirali v jugoslovanskem predlogu o konferenci strokovnjakov. Vse, kakor pa ni kriva Jugoslavija, če niso danes možnosti za konferenco nič boljše kot so bile pred nekaj dnevi.

V pričakovanju odgovora na konkretni jugoslovanski predlog o sklicanju konference strokovnjakov so se razširile vesti, da so zahodne sile 13. novembra poslale povabilo Jugoslaviji in Italiji, naj se udeležita petorne konference. Istočasno pa so se v Washingtonu razširile govorice, da so zahodne sile takoj po izročitvi povabila, oz. istočasno z njegovo izročitvijo, skušale v Beogradu dobiti pristanek jugoslovanske vlade za prihod novih italijanskih funkcionarjev v Trst, da bi s to koncesijo pripravili Italijo na udeležbo na konferenci. Beograjski uradni krogi niso doslej niti potrdili niti zanikali te vesti. Vendar pa v Beogradu prevladuje mišljenje, da je jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović preteklo nedeljo pozno zvečer, ko je povabil k sebi veleposlanika Velike Britanije in Francije ter odpravnika poslov ZDA, obvestil zahodne diplomatske zastopnike, da je Jugoslavija proti poizkusom nadaljnjih sprememb v upravi cone A in Trsta in da se bo udeležila predložene konference samo pod pogojem, da ostane položaj v Trstu in cone A tak, kakršen je bil pred sklepom od 8. oktobra. To opozorilo je popolnoma v skladu z jugoslovanskim stališčem. Jugoslavija se bo udeležila konference, poudarjajo v Beogradu, samo pod pogojem, da se pred konferenco in med njo brez pristanka Jugoslavije ne izvršijo nobene spremembe v upravi cone A in da se ne zahteva vnaprej potrditev sklepa od 8. oktobra.

Miroljubno razpoloženje Jugoslavije in njeno stremljenje za sporazumno rešitev tržaškega vprašanja, ugotavlja današnja «Borba», omogoča Jugoslaviji, da s polnimi pravicami in s ponosom postavi svoje stališče pred vsak mednarodni forum. Pravičnost stališča omogoča Jugoslaviji, da brani to svoje stališče z isto odločnostjo, s katero brani svoje pravice v Trstu in coni A pred italijanskim imperializmom.

Čez dva dni se bo ponovno sestal Varnostni svet nadaljuje «Borba». Kakšno stališče mislijo zavzeti zahodne sile pred tem forumom? Ali mogoče mislijo, da bodo brezkončno odlagale razpravo brez resnih posledic za svoj ugled? se sprašuje Borba.

Zadnji govor g. Pelle, ugotavlja «Borba», ni interesanten, ker v njem ni nič novega, koristnega in konstruktivnega za rešitev tržaškega vprašanja. Rezerviranost g. Pelle «zaradi sondiranja diplomatskih poti» odkriva po mišljenju «Borbe» elemente, ki zaskrbljujejo. Dobiva se vtis, da se sondiranje terena vrši med zahodnimi silami in Rimom na podlagi pogojev, ki jih postavlja italijanska iredenta, seveda na račun Jugoslavije. To dokazuje tudi ocena govora g. Pelle v londonskih uradnih krogih ki menijo, da je bil Pellov govor umirjen in koristen medtem ko je v resnici tako stališče italijanske vlade zelo zaskrbljujoče in služi nemiroljubnim silam v svetu. Zdi se, da zahodne sile mogoče niso obvestile italijanske vlade o zadnjem jugoslovanskem predlogu. Vse to vzbuja dvom v dobre namene vlad zahodnih držav, pravi «Borba».

«Jugopress» pa pravi v svojem komentarju o razvoju tržaškega vprašanja, da je že skrajni čas, da se prične z reševanjem vprašanja in najde izhod iz nevarnega položaja. Po mišljenju «Jugopressa» je najboljša pot za to zadnji jugoslovanski predlog o neposrednih razgovorih strokovnjakov brez predhodnega postavljanja kakršnih koli političnih pogojev. Jugoslovanski politični krogi, ugotavlja «Jugopress», kljub temu da so nezadovoljni, z razvojem stvari, upajo in želijo, da bodo jugoslovanski predlogi vendarle sprejeti kot realni in razumni s strani zainteresiranih vlad, kar bi omogočilo izhod iz sedanjega položaja.

B. B.

Nova izzivanja italijanskih letal nad jugoslov. ozemljem

BEOGRAD, 20. — Po vesteh Jugopressa so italijanska vojaška letala v novembru desetkrat prekršila jugoslovanski zračni prostor ter krožila nad jugoslovanskim zračnim prostorom. Tako je 3. novembra prodrlo pri Kobaridu na jugoslovansko ozemlje za 12 km v notranjost neko italijansko letalo, ki je krožilo nad Kobaridom, Bovcem, dolino Trente, ter se nato čez Mangart vrnilo v Italijo. Podobni incidenti so se ponovili 11., 13. in 14. novembra. Tako so 13. novembra pri vasi Žaga 4 italijanska letala na reakcijski pogon prodrla za 3 km v notranjost jugoslovanskega ozemlja.

Zaključno poročilo vojaških razgovorov v Beogradu

BEOGRAD, 20. — Uradno poročilo, ki je bilo danes objavljeno ob koncu tristranskih vojaških razgovorov, so v Beogradu sprejeli z zadovoljstvom. Tu poudarjajo, da predstavljajo vojaški razgovori v Beogradu pomembno etapo v razvijanju vojaškega sodelovanja med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Predvsem so v Beogradu s pozornostjo opazili besede, ki pravijo, da so razgovori potekali v duhu prijateljstva in popolnega razumevanja in da je doseženo soglasje v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na skupno obrambo treh prijateljskih držav v primeru napada.

Atenska konferenca zunanjih ministrov je zadolžila generalštabe, da na svojem prihodnjem, to je beograjskem sestanku proučijo vprašanje napredka tristranskega vojaškega sodelovanja in da temu sodelovanju dajo odgovarjajoče oblike. V Beogradu sodijo, da je s tem potrjeno, da so na zasedanju zastopnikov generalštabov ugotovili določene medsebojne obveze za primer napada. S tem je na vsak način dopolnjena vzporeditev obrambnih načrtov treh držav.

V beograjskih vojaških krogih poudarjajo tudi tisti del poročila, ki pravi, da bodo ti razgovori in doseženi rezultati pomenili nov prispevek k utrditvi miru v tem delu sveta. Jasno je, da beograjski vojaški razgovori in tristransko vojaško sodelovanje vzeti v celoti presegajo po svoji važnosti okvire in interese samih balkanskih držav. Ti razgovori predstavljajo pomemben del naporov za zaščito miru v svetu. V Beogradu poudarjajo tudi, da so ti razgovori znova pokazali enotnost gledanja balkanskih držav, ki hočejo nadaljevati skupno miroljubno politiko. Ta pa teži le za zaščito miru na Balkanu in v svetu sploh ter za ohranitvijo neodvisnosti balkanskih držav.

Razgovori o Avstriji

PARIZ, 20. — V prostorih francoskega zunanjega ministrstva se nadaljujejo tristranski razgovori za pripravljanje odgovora na sovjetsko noto od 28. avgusta o avstrijskem vprašanju. Pri razgovorih sodelujejo predstavniki Francije, Anglije in ZDA.

Medtem so francoske čete danes začele zapuščati Avstrijo.

Izmenjava atomskih informacij

WASHINGTON, 20. — Predsednik ameriške komisije za atomsko energijo admiral Lewis Strauss je naznanil, da pripravljajo ZDA širšo izmenjavo informacij o atomski energiji s Kanado in Veliko Britanijo. Strauss je dejal, da bo namen teh izmenjav omogočiti vsem trem državam, da izpopolnijo svojo obrambo proti morebitnim atomskim napadom, da pa se ne tičejo vrst atomskega orožja, ki jih imajo te tri države. Zaradi tega tudi ne bo kršen ameriški zakon iz leta 1948, ki prepoveduje sporočanje kakršnega koli obvestila o atomski energiji tujim deželam.

Predstavnik Foreign Officea je izjavil, da so izjave admirala Straussa v Londonu zbudile zadovoljstvo. Predstavnik je dodal, da se bodo angleški, kanadski in ameriški izvedenci v kratkem sestali in skupno pregledali položaj na področju pasivne obrambe pred atomsko vojno. Pojasnil je tudi, da je bil sporazum o izmenjavi teh informacij dosežen po diplomatski poti.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1694 rojen Francois M. Voltaire, slavni francoski mislec in pisatelj.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, sobota 21. novembra
Darov. M. D., Grmislav
Sonce vzide ob 7.12 in zatone ob 16.29. Dolžina dneva 9.17. Luna vzide ob 16.32 in zatone ob 7.57.
JUTRI, nedelja 22. novembra
Cecilija, Jezdimir

Današnji nevzdržni gospodarski položaj v Trstu je neizbežna posledica nasilnega in protinaravnega vključevanja v italijansko gospodarstvo

DRUGI DAN DEMONSTRACIJ TRŽAŠKEGA BREZPOSELNEGA DELAVSTVA

BORBA ZA DELO IN KRUH JE BORBA PROTI DIKTATU

Nad 1000 delavcev v povorki po mestu s transparenti - Za 10 minut ustavljen promet - Brezuspešen poskus razgovora z županom

Ostra obsodba izdajstva sindikalnih vodstev ES in DZ

Čeprav so Enotni sindikati in Delavska zbornica po šovinističnih časopisih «L'Unità» in «Giornale di Trieste» pozvali brezposelne, naj bodo mirni in čeprav so obsojali predvčerajšnje manifestacije ter svarili brezposelne delavce pred «titovskimi provokatorji», so šli tudi včeraj brezposelni na tržaške ulice in glasno zahtevali delo in kruh. Nasprotno, pisanje omenjenih dveh listov in poziva obeh omenjenih sindikalnih organizacij sta delavce še bolj ogorčila, tako da se je število demonstrantov podvojilo in jih je bilo včeraj okoli tisoč.

Vsekakor je zelo značilno, da se pisanje omenjenih dveh listov tako sklada, da oba obsojata demonstracije, jih pripisujeta «provokatorjem» ter jim skušata odvzeti njihov resnični pomen. Tako pisanje samo škodi brezposelnim delavcem ter zmanjšuje uspeh, ki bi ga lahko delavci z demonstracijami dosegli. Prav zato smo čuli številne demonstrante, kako so obsojali ravnanje sindikatov ter izjavljali, da imajo demonstracije apolitičen značaj ter da so posledica velike bede brezposelnih. Kljub svoji apolitičnosti pa so demonstracije objektivno protest proti krivičnemu sklepu z dne 8. oktobra, ki je spravil tržaško gospodarstvo v še večjo krizo.

Kot smo že dejali, so se včeraj brezposelni delavci zbrali v mnogo večjem številu kakor predvčerajšnjim. Najprej so delavci demonstrirali pred uradom za delo na Trgu Oberdank ter vzklikali: «Dajte nam delo in kruh!» Nato so se uvrstili v povorko ter nosili transparente z napisi: «Delo in kruh!» «Naši otroci so lačni!» itd. Šli so najprej k višjemu upravnemu ravnatelju dr. Vitelliju na sedež ZVU. Ta je sprejel delegacijo demonstrantov ter jim dejal, naj se zglasijo pri ravnatelju za notranje zadeve dr. Memmu, ki ga pa ni bilo v uradih. Izpred sedeža ZVU so se demonstranti vrnili na Trg Oberdank tu ponovno demonstrirali ter napisali na zidove urada za delo razna gesla, kakor: «Dovolj je obljub!» «Dol z Bartolijem!» itd. Potem so izpred urada za delo šli po Ul. Carducci, pritrdili nekaj transparentov na semafor pri Portici di Chiozza ter za kakih deset minut ustavili tudi ves promet med Ul. Carducci in Trgom Goldoni.

S Trga Goldoni so nato šli v veliki povorki po Korzu ter ves čas vzklikali in skandirali: «Kruha, kruha!». Zavili so nato na Trg Unità pred županstvo. Najprej je šla majhna skupina brezposelnih v občinsko palačo ter zahtevala razgovor z županom Bartolijem. Župana pa, kakor vedno ob takih primerih, ni bilo. Ko se je delegacija brezposelnih vrnila na trg in povedala, da župana niso mogli najti, je to brezposelne delavce še bolj razburilo; tekli so za občinsko palačo, kjer jim je policija skušala preprečiti vstop pri zadnjih vratih; toda zaman. Delavci so s kolom podrli vrata, vdrli v prostore županstva, zasedli prostore vse do četrtega nasprotja, razbili nekaj šip in popisali urade z raznimi gesli. Ker župana niso mogli najti, so kake četrt ure pozneje prišli skozi glavna vrata zopet na trg. Vdor kakih 80 delavcev ne bi se bil pripetil, če bi bil župan navzoč oziroma če bi bil hotel sprejeti malo skupino delavcev, ki so še prej hoteli z njim govoriti. Brezposelni delavci so medtem odločno obsojali ravnanje župana, ki se za bedo brezposelnih delavcev ne zanima, je pa vedno pripravljen hujskati na politične manifestacije.

Izpred županstva je šla povorka delavcev skozi stari del mesta, mimo palače ZVU ter zopet po Korzu. Ves čas so demonstranti glasno vzklikali in skandirali že omenjena gesla. Na pločnikih so se čule pripombe nekaterih razkošno oblečenih gospa, ki so se zgražale in dejale, kaj pa je tega treba. Povorka je šla čez Trg Goldoni, zavila po Ul. Carducci, od tod pa na Drevored XX. septembra. Med tem je priteklo iz Ul. Carducci večje število policistov, ki so skušali prehiteti demonstrante. Tedaj so začeli demonstranti teči proti občinski menzi, ki ima svoje prostore pod gledališčem Rossetti. Šovinistična gospoda v Drevoredu XX sept. je začudeno gledala te demonstrante, ki niso kričali: Italija! Italija! marveč: Dajte nam kruha! ter s tem izražali resnično razpoloženje večine tržaškega prebivalstva.

Delu demonstrantov je uspelo prehiteti policijo ter vdreti v občinsko menzo. Policija je kmalu nato postavila pred menzo gost kordon in odrivala demonstrante. Tisti brezposelni delavci, ki so že bili v menzi, so začeli metati iz menze onim, ki so ostali zunaj, kose kruha, katerega so demonstranti hlastno jedli. Policija je vse to zmedeno gledala, ker to pot niso letele po zraku bombe ali kamenje, marveč kruh za lačne. Na ulici se je nabralo še mnogo drugih ljudi, ki so odobravali manifestacijo ter dejali: «To pot demonstrirajo za pravično stvar!» Demonstranti, ki so bili v menzi, so zahtevali kosilo, tistim pa ki so bili zunaj, je končno uspelo predreti kordon policije ter vdreti v menzo. Takrat so začeli brezposelnim delavcem deliti kosila. Ko so demonstranti pojedli svoj obrok, so se mirno razšli.

Včerajšnje demonstracije so pokazale, da se delavstvo zaveda, da je treba začeti odločno akcijo za izboljšanje gospodarskega položaja v Trstu. Delavcem je tudi postalo jasno, da ne morejo od svojih sindikalnih voditeljev ničesar pričakovati, saj jih ti le zavirajo, namesto da bi jih podprli. Demonstracije so tudi pokazale, da so bile popolnoma spontane ter da so sindikatom ušle vajeti iz rok. Delavci se tudi zavedajo, da bi hoteli Enotni sindikati in Delavska zbornica še bolj povečati pasivnost in mrtvilo, o čemer so se prepričali tudi po sporazumu med vsemi šovinisti v Miljah, ki so pozvali na sindikalno pomiritev.

Popolnoma jasno je, da demonstracije brezposelnih delavcev ne gredo v račun šovinistov, pa naj so to fašisti ali vidalijevci. Ne gre jim v račun, da delavstvo s svojimi demonstracijami zavira in onemogoča njihovo politiko priključevanja Tržaškega ozemlja k Italiji; politiko, ki stremi za tem, da bi v Trstu nihče ne odprl ust ter protestiral proti naraščajoči bedi. Vsak protest pomeni namreč obsodbo šovinistične politike, ki je privedla do takih rezultatov, kakršne lahko vsi opažamo.

Demonstranti nosijo po mestu transparente z napisi «Dajte nam delo!».

IREDENTISTIČNI RAZGRAJAČI PRED ZAVEZNIŠKIM VOJAŠKIM SODIŠČEM

IZ STRAHU PRED RESNICO O IZGREDIH se je obramba odpovedala izpraševanju maj. Haywarda

Maj. Hayward je podal podroben opis dogodkov 4. in 5. novembra - Kako je prišlo do vdora demonstrantov v cerkev sv. Antona - Predsednik izpustil še enega od 7 zaprtih na začasno svobodo, nekaj pa jih bo verjetno izpustil danes

Včeraj se je pred zavezniškim vojaškim sodiščem pod preds. maj. Grabba (obtožnico zastopa mr. Ellison) začela razprava proti 23 iredentističnim škvadristom, ki so vsi, razen enega, obtoženi sodelovanja pri izgredih 4. in 5. nov. Policijski superintendant maj. Hayward je natančno opisal potek demonstracij. Ker je obramba obtoženih razgrajačev zahtevala, da se ji dovoli postavljanje vprašanj maj. Haywardu, so razpravo preložili na popoldan. Na popoldanski razpravi pa se je odv. Harabaglia v imenu vseh ostalih odrekel izpraševanju maj. Haywarda, kar izraža strah iredentistov, da ne bi bili podrobno obveščeni maj. Hayward razkril obtežilne argumente in istočasno prikazal organizirane fašistične izgrede v pravi luči, v nasprotju s pisanjem iredentističnega tiska in s potvorjeno verzijo palače Chigi.

Popustljivost zavezniškega sodišča do fašističnih razgrajačev je prišla do izraza med Ellisonovim uvodnim govorom ko je priznal, da se mora od 36 aretiranih oseb zagovarjati le 23, od katerih je samo 7 v zaporu. Mr. Ellison se je seveda izgovarjal, da so 13 oseb oprostili bodisi na sodišču za določevanje narokov, bodisi da jih je oprostil tožilec (torej on osebno?) v preiskovalnem delu razprave ker ni bilo dokazov za njihovo krivdo. Skoraj ni dvoma, da bo ta popustljivost zavzela večji obseg že v teku današnjega dne, kajti možno je, da bo predsednik ugodil prošnjam nekaterih odvetnikov in ostale obtožence, ki so bili do sedaj v zaporu izpustil na začasno svobodo. Do sedaj je znano, da je predsednik izpustil že 16-letnega Sergija Levija, ker so ugotovili, kakor je sam izjavil, da je precej bolan. Sicer so odvetniki svoje prošnje za izpustitev na začasno svobodo podprli z raznimi zdravniškimi spričevali o bolnih sorodnikih (predvsem srčne bolezni) in o boleznih aretirancev samih. Predsednik je pojasnil, da bo proučil položaj vsakega posebej in da bo danes izrekel sklep.

O obtoženih in njih obtožbah bomo spregovorili obširneje, ko bodo na sodišču proučevali položaj vsakega posebej. Za kroniko pa naj omenimo, da so včeraj sedeli na zatožni klopi sledeče osebe: Niveo Biondi, Pietro Cassani, Glauco Della Picca, Margherita Montecchio por. Prence, Tullio Trebbi, Claudio Zampieri, Antonio Conte, Argio Sigon, Alessandro Termini, Pietro Pagliaro, Giuseppe Grazioso, Sergio Levi, Francesco Orlandini, Bruno Prodi, Ruggero Ruggeri, Biagio Tramontano, Luciano Leoni, Carlo Vascotto, Paolo Coretti, Emilio Stirn, Marcello Cusma in Eugenio Pagnini. Domenica Vitija so včeraj poslali domov, ker se bo moral najprej predstaviti pred sodiščem za določevanje narokov. Do sedaj njegov položaj niso mogli proučiti zaradi bolezni agenta. Predrznost 7 oseb, ki so do sedaj sedele v zaporih se je pokazala prav v tem, da so prišli na razpravo s trobojnico na suknjiču. Predsednik sodišča na to izzivalno nesramnost sploh ni reagiral, kar se lahko smatra kot ponoven dokaz popustljivosti zavezniških sodnih oblasti do iredentističnih škvadristov.

Potem ko je tožilec mr. Ellison obrazložil nalogo sodišča in kakšno je njegovo mnenje o nedovoljenih demonstracijah je povzel besedo policijski superintendant tržaške cone maj. Hayward, ki je najprej razčlenil kazenske člene ki govore o nedovoljenih demonstracijah ter končno omenil ukaz gen. Wintertona, s katerim je 13. oktobra letos ponovno prepovedal vsakršno manifestacijo na javnem prostoru.

Preds.: «Ta ukaz je bil znan javnosti?»

Priča: «Brez nadaljnjega, kajti bil je objavljen v časopisih in sporočen javnosti tudi po radiu».

Kot dokaz svojih izjav je major predložil sodišču izvod listov «Giornale di Trieste» in «Coriere di Trieste» datirana oba 14. oktobra letos.

Preds.: «Je bil ukaz 4. in 5. novembra še v veljavi?»

Priča: «Se, ker ga ni nihče preklical.»

Tožilec: «Kaj pa se je dogajalo 4. novembra letos v mestu? Vi ste bili delno v svoji pisarni na predsedstvu cone in delno na ulicah, kajne?»

Na to vprašanje je maj. Hayward začel obširno pripovedovati. Ker je to brez dvoma točna policijska verzija o dogodkih v našem mestu bomo Haywardove izjave skušali čim obširneje ponatisniti.

Malo pred 15. uro, 4. novembra — je začel maj. Hayward — sem v pisarni sprejel radijsko obvestilo, da se je skupina 300 ali 400 oseb zbralo na Trgu Svobode. Drugo sporočilo mi je najavilo, da se je razvila povorka z italijansko zastavo na čelu. Pustil sem manifestante v miru da sledim njihovim kretnjam in odkrijem njihov namen. Okoli 15.15 so prišli na Trg Unità. Tedaj se je število demonstrantov povečalo. Na čelu je neki mladenič nosil zastavo, medtem ko so demonstranti prepevali in kričali proti policiji. Pomešane v povorko so bile slabše oblečene osebe o katerih menim, da so organizatorji manifestacije. To sem sklepal iz dejstva ker so slednji najbolj kričali in se obračali na množico ob strani. Stopil sem v družbi majhnega števila agentov na trg in povabil zastavonošo na policijo. Mladenič mi je mirno sledil, toda tedaj so se ljudje oborožili s stoli in nas začeli napadati. Neka ženska je skušala strgati zastavo iz rok, vendar se ji ni posrečilo. Kasneje sem aretiral nekega moža, ki me je udaril s stolom po hrbtu. Zastavo sem pozneje izročil nekemu človeku, ki se je izdajal za Italijana pod pogojem seveda, da jo odnese daleč od demonstrantov. Takoj zatem je policija izpraznila trg. V presledkih je nato svojat prodrla na trga in metala kamenje na policijo.

Tožilec: Do kdaj ste bili v službi?

Priča: «Približno do 20. ure sem bil na cesti. Kasneje sem dobil sporočila, da so skupine krožile po mestu in da je ena izmed teh razbila šipe v kinu v Drevoredu XX. septembra. Kasneje se je vse pomirilo».

Med obrazložitvijo izgredov 5 novembra je major začel prebirati tako imenovani «situation report», katerega je dnevno pošiljal poveljniku policije. Ker je v poročilu navedenih več nastopov skupin razgrajačev o katerih major ne more spregovoriti, ker ni bil prisoten, ga je predsednik naprosil naj se omeji samo na dogodke, ki jih je osebno videl.

Izgredi so začeli že ob 8.45 na Trgu Impero (major bi moral sicer vedeti, da je to ime izginilo z izginotjem italijanskega imperija) toda ob 9.05 je policija že uvedla red. Točno ob 10.32 so ga po radiu obvestili, da se je 300 oseb zbralo pred cerkvijo sv. Antona. V spremstvu šoferja in radijskega operaterja se je z jeepom odpravil na kraj izgredov in počasi zavozil med mladeniče. Mladeniči so tedaj začeli metati kamne in zadeli njega, šoferja in radijskega operaterja. Kljub temu, da so hitrost pospešili, so jih demonstranti ponovno zadeli in ranili šoferja v roko. Zaradi tega se je vrnil v predsedstvo cone, kjer je zamenjal šoferja in se vrnil na trg. Večina oseb, ki so bile pred in ob strani cerkve so bile oborožene z lesenim orodjem ter so nadaljevale z metanjem kamenja. S prihodom policijskih oddelkov se je večina dijakov umaknila v cerkev in se skrila za vrati, odkoder so nadaljevali z metanjem kamenja in se nespodobno vedli. Opazil sem, da so nekateri agenti vstopili v

(Nadaljevanje na 4. strani)

„ZGODOVINSKA" SEJA OBČINSKEGA SVETA V MILJAH

Nesramno potvarjanje volje prebivalstva miljske občine

Niti najmanjše obsodbe diktata od 8. oktobra in popolno zamolčevanje odpora ogromne večine prebivalstva proti povratku Italije - Kominformist Postogna in „socialist" Robba v vlogi modernega Nerona

Sinoči je bila v Miljah izredna seja občinskega sveta, ki je bila sklicana zato, da potrdi dogovor o političnem in sindikalnem premirju med kominformisti in drugimi iredentističnimi skupinami, o katerem smo pisali že včeraj.

Poudariti moramo predvsem, da je to v skladu z zadnjimi skupnimi nastopi kominformistov z iredentisti v tržaškem občinskem svetu. Župan Pacco je v svojem uvodu poudaril, da «sovražnik, ki nas ogroža, je samo eden» in da je zaradi tega potrebna enotnost. Zaradi tega ni nič čudno, da nikjer v treh resolucijah, ki so jih sinoči soglasno odobrili kominformisti, demokristjani in druge iredentistične skupine, niti v izjavah zastopnikov omenjenih skupin, ni besedice, s katero bi obsodili ali zavrgli sklep angleške in ameriške vlade od 8. oktobra za izročitev cone A Italiji.

Kominformistična tribuna Pacco in Postogna sta sinoči izjavila, da govorita v imenu «vsega» prebivalstva miljske občine. Vsem pa je dobro znano, da ogromna večina (če ne že vse) tega prebivalstva noče povratka Italije. V resolucijah in v izjavah na sinočnji seji v Miljah pa ni bilo o tej volji prebivalstva niti govora zaradi tega, ker to enostavno ne prija kominformističnemu vodstvu, ki zdaj koraka roko v roki z italijanskimi nacionalisti. Zaradi tega je popolnoma jasno, zakaj v resolucijah dolžijo ZVU, da je edina odgovorna za krvave dogodke v Trstu in hočejo s tem opravičiti fašistične tolpe. Obenem pa «računajo na podporo italijanskega parlamenta za svoj obstoj sedaj in v prihodnosti» ter poudarjajo nedeljivost obeh con Tržaškega ozemlja; seveda, da bi vse skupaj pobrala Italija. Poleg tega pa poudarjajo povezanost Milj s Trstom in zahtevo po plebiscitu v obeh conah po rimskem receptu.

Po dolgem uvodu župana, ki je med drugim tudi dejal, da je prišlo do skupnega nastopa in da je bila seja sklicana zaradi tega, ker da Tito zahteva tudi Milje, in po čitanju resolucij so se oglasili k besedi zastopniki političnih skupin. Kominformist Postogna in demokristjan Visintini sta govorila o «terorju» ki da ga izvajajo v Miljskih hribih skupine iz cone B. O tem je tudi govora v eni izmed resolucij. Že pred časom smo pisali o resničnem terorju v Miljskih hribih. Toda ta teror izvajajo kominformisti, ki imajo v svojih rokah občinsko upravo. In temu terorju po vaseh je treba resnično napraviti konec.

Postogna, ki se je zdel kot napihnjeni tribun, je ob zaključku izjavil, da bi v primeru izročitve Milj Jugoslaviji meščani porušili do tal svoje mesto. Gromska strela! «Socialist Robba pa je za požig mesta. «Zažgali bomo vse mesto, da bo gorelo kot Rim pod Neronom».

Take «buffonate» na «zgodovinski» seji.

Do tega pa ne bo prišlo, ker kakor je dejal Postogna, se je ljudstvo že pomirilo in izglasovane resolucije bodo poslali vsem italijanskim strankam, Organizaciji ZN in vsem večjim mestom na svetu.

Več sto demonstrirajočih brezposelnih delavcev pred občinsko menzo v Drev. XX. sept.

TELEFONSKE ŠTEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ:	66 - 60
Gasilci:	2 - 22
Policija	2 - 23

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

2 leti in 10 mesecev zapora za Valentinija

Varanega moža so hujše kazni rešile številne olajševalne okoliščine - Ganljivo slovo med očetom in sinom

Že itak nizko zahtevano kazen s strani državnega tožilca za Cosima Valentinija, ki se je moral pretekle dni zagovarjati zaradi obtožbe poskusnega umora svoje žene, je sodišče včeraj v obsodbi, ki je bila izrečena po govoru obtožencevega zagovornika, še znižana tako da je Valentini v pričakovanju prizivne razprave lahko brez dvoma zadovoljen. Obsojen je bil namreč na 2 leti in 10 mesecev zapora ker ga je sodišče kljub vsemu spoznalo za krivega poskusnega umora, vendar mu je privolilo razne olajševalne okoliščine kot n. pr. da je dejanje izvršil v obrambi moralnih vrednot in v izbruhu jeze. Sodišče ga je zaradi pomanjkanja dokazov nadalje oprostilo dveh obtožb, da je povzročil ženi razne telesne poškodbe.

Obsodbo je Valentini sprejel mirno ne da bi trenil z očesom. Nasprotno pa je ta zadela v živo taščo in svakinjo ter sorodnike, posebno sina, ki je vklenjenega očeta močno poljubil, medtem ko so se ženske spustile v jok. Ni dvoma, da so pod vtisom govora obtožencevega zagovornika pričakovali dosti milejšo kazen.

Zagovornik je namreč v svojem štiriurnem govoru skušal podreti kos za kosom stavbo obtožbe ter je prišel do zaključkov, da se sploh ne more govoriti o poskusnem umoru, ker tega namena Valentini ni imel. V najslabšem primeru bi ga lahko sodili za telesne poškodbe z obtežilno okolnostjo, da so bile povzročene ženi, o umoru pa sploh ne bi smelo biti govora. «Obtoženec je sicer ostro reagiral», je nadaljeval odvetnik, toda šele po neusmiljenem in naravnost provokatorskem vedenju žene In to je storil v obrambo svoje časti in družine. Krivda pada vsekakor na ženo. Nesmiselno in krivično bi bilo torej, da bi ženska, ki nosi vso krivdo, ostala na svobodi, medtem ko bi moral oni, ki je provokacije dolgo prenašal in se končno v obupu spozabil sedeti v zaporu. Zaradi tega naj sodišče prelomi pregraje, ki moža še ločijo od svobodnih mož.

Preds. Palermo, tož. Amodeo, zapis. Neri, obramba odv. Antonini.

Začasna zapora občinskih menz

Občina sporoča, da bosta občinski menzi na Trgu Libertà in v Drevoredu XX. septembra začasno zaprti zaradi škode, ki je bila v njiju povzročena 19. in 20. t. m., ko so vanju vdrli demonstrirajoči brezposelni delavci.

Zaprta cesta

Zaradi cestnih del in popravljanja vodne napeljave bosta Ul. Giovanni Schiapparelli od Ul. Calvola do Ul. Negrelli ter Ul. Negrelli sama zaprti za promet od 25. nov. do zaključka del.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 20. novembra se je v Trstu rodilo 7 otrok, poroke so bile 4, umrlo pa je 6 oseb.

POROČILI SO SE: instalater Franc Ban in šivilja Ivanka Paljk, glasbenik Raymond R. Fajmon in pevka Iolanda Bernardini, uradnik Luigi Leonardi in gospodinja Lucia Brecciaroli, upokojenec Paolo Zorman in gospodinja Marija Milanovič.

UMRLI SO: 63-letna Giovanna Quarantotto por. Zmajevič, 73-letni Eugenio Candido, 62-letni Riccardo Morpurgo, 49-letna Anna Kuzman por. Pitteri, 56-letni Angelo Martin, 89-letna Vittoria Pascolat por. Della Vedova.

Darovi in prispevki

Družina Budal daruje 1.000 lir za Dijaško Matico.

Izleti

IZLETI PDT

V nedeljo 22. t. m. priredi Planinsko društvo jesenski izlet na Sv. Primož in druge kraške vrhove. Odhod z glavne postaje ob 8. uri z avtobusom do Proseka. Dalje peš.

Mali oglasi

Prazno sobo, po možnosti s posebnim vhodom, v bližini centra iščem. Ponudbe na upravo lista.

S SEJE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

ŽUPAN ŽELI POLICIJSKO INTERVENCIJO PROTI LAČNIM BREZPOSELNIM DELAVCEM

Vidali priznava, da so demonstracije brezposelnih spontane in graja sindikalni organizaciji ES in DZ, da nista znali preprečiti demonstracij, ki niso v skladu z njegovo iredentistično politiko

Dvodnevne demonstracije brezposelnih delavcev so imele odmev tudi v dvorani tržaškega občinskega sveta, ki je na sinočnji redni seji o tem razpravljal. Sicer je bilo pričakovati, da bosta dva sindikalna «predstavnika», kominformist Radich in demokristjan Novelli (Neumann) o tem mnogo govorila in dokazovala svoje teze o «vzrokih brezposelnosti» itd. itd.

Prvi je govoril Radich, ki je sicer ugotovil, da je glavni vzrok teh demonstracij obupen gospodarski položaj mesta, visoko število brezposelnih in vedno manj dela. Nato pa je poudaril, da med demonstranti niso bili sami «izzivači» ampak da so bili tudi resnični brezposelni delavci. Zahteval je, da zavzame občinski svet stališče do sedanjega stanja brezposelnosti in splošne gospodarske krize; povedal je, da je obiskal rimskega emisarja Caffarellija, načelnika urada za javna dela, ki mu je zagotovil, da bo SELAD zaposlila večje število brezposelnih ter da je nujno, da se še v večji meri zadovoljijo zahteve brezposelnih, da se s tem «odvzame raznim kalivcem miru vsaka možnost izkoriščanja sedanjega stanja».

Kot vidimo je bil kominformist Radich popolnoma na liniji: najprej je «zadovoljil» brezposelne in delavce s priznavanjem resnega gospodarskega stanja, visokega števila brezposelnih in se upal celo reči, da demonstranti niso bili sami «izzivači». Nato je govoril o zagotovilu rimskega emisarja, za nove zaposlitve delavcev, končno pa je zahteval «zadostitev zahtev brezposelnih», da se «odvzame raznim kalivcem.. itd. itd...» Radich in vsa njegova kominformistična druščina v občinskem svetu dobro ve, da ni bilo med demonstranti nobenih izzivačev ali kalivcev. Če so demonstranti napravili kakšno nepremišljeno dejanje, so ga napravili iz obupa.

Demokrščanski «sindikalist» Novelli pa je šel še dlje od Radicha. Demonstracije je označil za izgrede, obtožil je radio Koper in «neki tisk», da skušajo napraviti razkol med brezposelnimi ter nato dejal: «Če je položaj resen, ni treba ustvarjati alarmizma, ki ni na mestu». Da bi dokazal, da «alarmizem ni na mestu» je začel citirati podatke o številu zaposlenih delavcev od avgusta do oktobra in prišel do zaključka, da je bilo oktobra zaposlenih 1436 delavcev več kot v avgustu. Toda Novelli je pozabil, da se je prav v tem letu število brezposelnih zelo povišalo, da je danes gospodarsko stanje mesta tako kritično, da se iz dneva v dan pričakujejo vedno novi odpusti z dela. Pozabil je povedati, da je prav zloglasni predlog 8. oktobra povzročil zastoj v trgovini na drobno in na debelo. Vse to in še druge zanimive stvari, ki samo obsojajo dosedanjo gospodarsko politiko italijanskega iredentizma in rimskih agentov v Trstu, je pozabil povedati dr. Novelli. Nato pa je priznal, da je danes nemogoče računati na zasebni kapital, da bi se vsaj delno rešilo vprašanje brezposelnosti. Zato je treba po njegovem mnenju zahtevati posredovanje državnih podpor, zahtevati je treba, da se takoj stavijo na razpolago že določena denarna sredstva za javna dela. Zahteval je tudi izredno podporo brezposelnim, ki ne dobivajo redne podpore.

Podžupan Visintin pa je podal nekaj podatkov o denarnih nakazilih za javna dela, popravila cest in SELAD. O tem bomo pisali v posebnem članku v prihodnjih dneh.

Razpravo o «brezposelnih» je zaključil župan, ki je zagotovil, da stari brezposelni ne bodo prizadeti pri zaposlovanju novih delavcev pri SELAD. Od odpuščenih delavcev, ki so bili do sedaj zaposleni pri anglo-ameriški vojski, bodo takoj zaposlene samo tiste osebe, ki imajo družine. Nato je poudaril, da so bile demonstracije brezposelnih organizirane prav sedaj, ko skuša «občinska uprava najti denar za zaposlitev 1000 brezposelnih delavcev». Te demonstracije so po mnenju župana «povzročile» zaporo občinskih menz in s tem oškodovale uslužbence teh menz, ki ne bodo za dni zapore prejeli plače. Župan je obžaloval, da policija ni posredovala v «obrambo županstva in občinskih menz», medtem ko je «znala nastopiti proti ubogim (!) mladeničem». Mislil je na fašistične razgrajače. Dejal je tudi, da so hoteli občinski uslužbenci zapustiti delo na županstvu v znak protesta proti razbitju nekaj šip. Kot vidimo, bi župan želel, da bi policija «posredovala» proti lačnim delavcem, ki ne zahtevajo drugega kot delo in kruh.

Vidali pa je priznal, da so bile demonstracije spontane, ko je dejal:

«Dejstvo, ki nas zaskrbuje je, da demonstracije niso bile nadzorovane. Mislim, da krivda leži na dveh sindikalnih organizacijah, Delavski zbornici in Enotnih sindikatih, ki nista znali prijeti v roke te demonstracije».

Res je. Tokrat ima Vidali prav. Demonstracije brezposelnih so bile spontane, ker tržaški brezposelni ne verjamejo več ne Vidaliju in ne Bartoliju. Oba se vozita na skupnem kolesiju po široki rimski cesti v bratskem objemu interesov rimskega imperializma.

Svetovalec Agneletto (SDZ) je zahteval od župana, naj posreduje od ZVU, da stavi Slovencem ponovno na razpolago dvorano Avditorija. Župan je z vidnim nezadovoljstvom «obljubil», da se bo za zadevo «zanimal».

Po objavi nekaterih sklepov navadnega upravnega značaja, je odbornik Dulci predlagal povišanje stroškov za vzdrževanje in objavo «Mesečne revije mesta Trst» od 2,5 milijona lir letno na 3,5 milijona lir. Predlog je bil sprejet z običajno večino iredentističnih svetovalcev, medtem ko so se kominformisti vzdržali glasovanja. Svetovalci Fronte za neodvisnost pa so glasovali proti. Pri mnogih svetovalcih je prevladovalo mnenje, da omenjena revija ni izraz mestnega županstva, ampak le političnih koristi strank, ki so zastopane v občinskem odboru. Mi pa rečemo, da je ta revija navadno iredentistično propagandno trobilo, ki ga tiskajo z denarjem tržaških davkoplačevalcev, katerih večina se ne strinja z iredentisti. Sicer je revija tako razširjena, da se tiska samo v 600 izvodih.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 21. novembra 1953 ob 20.30 uri gostovanje v BORSTU z Nušićevo komedijo „Narodni poslanec"

V torek 24. novembra 1953 ob 20.30 uri gostovanje v kino dvorani na OPČINAH z Nušićevo komedijo „Narodni poslanec"

LUTKOVNI ODER bo igral danes 21. t. m. ob 16. uri v VELIKEM REPNU

KINO

Rossetti. 16.00: «Cena dolžnosti», R. Taylor, E. Parker.
Excelsior. 15.30: «Moulin Rouge», J. Ferrer, Zsa - Zsa Gabor.
Nazionale. 16.30: «Volkulja», K. Ettore Manni, M. Britt.
Filodrammatico. 16.00: «Kri na reki», R. Calhoun, C. Calvet.
Arcobaleno. 16.00: «Titanic», B. Stanwyck, C. Webb.
Astra Rojan. 16.00: «Krila v vetru», E. Williams, J. Evans.
Auditorium. 16.00: «Vrne se mala Sheba», B. Lancaster, S. Booth.
Grattacielo. 16.00: «Parada sijaja», E. Pinza.
Alabarda. 15.30: «Konjenik samotne doline», A. Ladd, J. Arthur.
Ariston. 16.00: «Naivna prevejanka», Y. Allyson, V. Johnson.
Aurora. 15.30: «Rešiti kralja», A. Dexter, J. Lawrence.
Armonia. 15.30: «Zabavajmo se nocoj», D. Keye, G. Tierney.
Garibaldi. 15.00: «Močni Alžir».
Ideale. 16.00: «Kraljica obupancev», J. Russell, G. Brent.
Impero. 16.00: «Leta ljubezni», M. Vlady, P. M. Beck.
Italia. 16.00: «Grešnica Vanda», Y. Sanson, F. Villard. Mladoletnim prepovedano.
Viale. 16.00: «Poročnik Jurij», M. Girotti, M. Vitale.
Kino ob morju. 16.00: «Moja sestrična Rahela», O. De Havilland R. Burton.
Massimo. 16.00: «Kuma Tzai Kuma», A. Hauff.
Moderno. 16.00: «Maria Walewska» G. Garbo, C. Boyer.
Savona. 15.00: «Sovražnica», E. Cegani.
Vittorio Veneto. 15.30: «Nečastni pohod», P. Lawford.
Azzurro. 16.00: «Mandy», P. Calvert, Mandy Miller.
Belvedere. 15.30: «Kim», E. Flynn.
Marconi. 16.00: «Zmagoslavje Primule Rosse», J. Mason.
Novo cine. 16.00: «Veliko streljanje», R. Conte.
Odeon. 15.45: «Mi grešniki», Y. Sanson.
Radio. 16.00: «Moloh, bog maščevanja», V. Heflin.

RADIO

SOBOTA, 21. novembra 1953.

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov.: ob 7.00, 13.30, 19.00 in 23.30.

7.10 Jutranja glasba; 7.30 Pregled tiska; 14.15 Sport doma in po svetu; 14.40 Domači zvoki; 17.45 Jugoslovanske narodne pesmi; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Veseli sobotni večer; 21.00 Irving Stone: «Sla po življenju» IV. nadalj.; 21.30 Izbrano cvetje z domače grede; 22.00 Plešite z nami; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri; 12.15 Za vsakega nekaj; 13.00 Slovenske narodne; 13.30 Zabavna glasba; 14.15 Kulturni obzornik; 15.00 Dva hrvatska skladatelja; 15.24 Pestra operna glasba; 16.00 Oddaja za najmlajše; 16.30 Slovenski motivi; 17.30 Dvorak: Koncert za violino; 18.00 Lepe melodije - lepi glasovi; 18.40 Romance in fantazije; 19.15 Priljubljene melodije; 20.05 Operetni motivi; 21.00 Malo za šalo - malo zares; 21.30 Dvorakovi Slovanski plesi.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 f, 212,4 m

Poročila ob 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

12.00 Mali koncert lahke glasbe; 12.45 Zabavna glasba; 13.10 Hrvatska narodna glasba; 14.00 Zabavni zvoki; 14.40 Polke in valčki; 15.15 Zabavna glasba; 17.10 Poje Ljubljanski komorni zbor; 18.10 Lažja jugoslovanska orkestralna glasba; 20.10 Pisan sobotni večer.

Ob tretji obletnici prezgodnje smrti

Franca Rožanca

se ga spominjajo bratje: **Jože, Alojz, svakinja Marija, Silvij Rožanc, vnuki in vnukinja Rosana.**

Berazategui, Buenos Aires, Lokev, Trst, 21. XI. 1953.

ZAHVALA

ob nenadni in prerani smrti našega predragega

Albina Slamiča

se najtopleje zahvaljujemo kakor znancem in prijateljem, kakor tudi kolektivom podjetij za izražena sožalja, za neštete vence ter za vse ostalo, s čemer je bil počaščen spomin na pokojnika in lajšana naša žalost ob bridki izgubi.

Prav posebno zahvalo pa dolgujemo tov. Bidovcu in Dilorenciju za pretresljive poslovilne besede, godbi in pevcem za žalostinke ter direktorju Kruhu in celotnemu kolektivu podjetja «Primorje-Export», katerih vsestranska pomoč v najtežjih urah nam je bila v veliko uteho.

Žalujoča žena Mici in sorodstvo.

FAŠISTIČNA VARIANTA „NAJBOLJ POŠTENE STRANI VSE SODOBNE ZGODOVINE“

„LINCOLNOVA“ SPOMENICA IN G. PELLA

V svojem imperialističnem apetitu se tudi sedanja italijanska vlada ne odreka metodam in ciljem, ki neposredno izhajajo iz fašističnega arzenala laži, potvorb in zgodovinskih falzifikatov

Angloameriški sklep od 8. oktobra rimski vladi še ne odločča. Gospod Pella je izjavil, da te rešitve ne smatra za dokončno, kajti italijanska javnja po priključitvi cone B ostaja nezadovoljena. Ko danes trdimo, da sta Trst in cona A za Italijo samo prva etapa na poti obnovljenega rimskega imperializma proti Balkanu, to niso več samo predpostavke niti zaključek na osnovi prejšnjih izkušenj. V Italiji se danes odkrito in celo z uradne strani govori o «osvobajanju» Istre, Reke in Dalmacije.

Ali ni vprav sedanji predsednik italijanske vlade gospod Pella še leta 1951, ko je bil minister za finance v italijanski vladi izjavil v Merletu Del Graglia, da Italija misli na Dalmacijo in da bo Italija v vsej svoji popolni sili šele tedaj, ko bo prišel čas osvoboditi Dalmacijo? To je bilo 23. junija 1951, ko so v omenjenem kraju odprli osnovno šolo za otroke istrskih in dalmatinskih beguncev. Letos pa in sicer 13. septembra je gospod Pella v svojem «zgodovinskem govoru» na rimskem Kapitolu rekel še mnogo več. On je ob tej priliki napravil nekaj zelo perfidnega, kar sicer ni opazil zunanji svet, kar so pa z navdušenjem sprejeli ekstremni iredentisti v vsej Italiji. Gospod Pella je rekel: «Naj tu odjekne napotek Abrahama Lincolna Makedoniju Meloniju, napotek, ki je bil izrečen pred sto leti in katerega je Giuseppe Mazzini sam prevedel z rosnimi očmi in razburjenim srcem in katerega je Carducci mnogo let pozneje ocenil kot «najbolj pošteno stran vse sodobne zgodovine» (citirano navedeno iz «Esteri» Rim št. 17 leto 1953).

KAPITOL 1953

Gospod Pella ni navedel poslanice bivšega ameriškega predsednika Lincolna iz leta 1853, ki naj «odjekne» 1953. leta z rimskega Kapitola, in s tem je pustil tistim, ki jih le-ta zanima, da jo sami poiščejo in vidijo kakšne pravice daje Lincoln Italiji in kje bi naj bile bodoče italijanske meje. Na vsak način ne na Morganovi črti niti na meji cone B, pa celo niti na stari rapalski meji. Lincolnova meja Italije je Mussolinijeva meja iz leta 1941, in to torej mora «odmevati» z rimskega Kapitola leta 1953.

Italijanski tisk se je verjetno zavedel «gorostasnosti» te Pellove izjave in je zato ni niti tolmačil in niti vzel v pretres Abrahama Lincolna. Toda v listu «Difesa Adriatica» v glasilu «nacionalnega združenja za Julijsko krajino in Dalmacijo» v številki z dne 19. septembra 1953 je bil objavljen komentar, v katerem je med drugim rečeno: «Kaj še zahtevamo? Med julijskimi in dalmatinskimi begunci ni ostalo neopaženo zelo učinkovito spominjanje na spomenico Lincolna Meloniju, v kateri je veliki ameriški predsednik izrecno priznal italijanske pravice na Jadran s tem, da je tem pravicam dal mnogo širši obseg kakor je tesna cona B, o usodi katere se danes razpravlja... Pokrajine, ki so bile z diktatom odtrgane od domovine (Istra, Reka in Dalmacija op. ur.) so bile omenjene v govoru predsednika (Pelle) pa četudi današnje razmere ne dovoljujejo, da bi se poskušalo storiti zanje karkoli. Toda... prišel bo dan!»

LINCOLN V ČRNI SRAJCI

Iredentisti so odlično razumeli gospoda Pello. Trenutno je ni čas, danes se je treba boriti šele za Trst, toda na vrsto bo prišla tudi Istra, Reka in Dalmacija. Komentar omenjenega lista najbolje dokazuje kako je treba oceniti daljnosežnost in težo Pellove izjave, kako je treba oceniti italijanske načrte. Da se gospod Pella v svojem govoru na Kapitolu ni zaletel in v zanosu nepremišljeno omenil tudi «Lincolnovo spomenico, se vidi tudi po tem, da je on svoj govor predhodno pazljivo pripravil in ga čital. Kakšno važnost pa je gospod Pella dal svojemu omenjanju Lincolnove spomenice se lahko vidi iz dejstva, da je mesečni «Documenti di vita italiana», ki je uradno glasilo predsedništva italijanske vlade v svoji številki od novembra leta 1953 v celoti prinesel Lincolnovo «spomenico» takoj pod tekstom Pellovega govora. (Zanimivo pri tem pa je dejstvo, da je omenjeni časopis prinesel «Lincolnovo spomenico» samo v domači izdaji medtem ko je v izdajah za tujino to izpustil).

Preden bomo pogledali pravo resnico o tako imenovani «Lincolnovi spomenici», ki je danes baje tako važna za gospoda Pello, bomo pogledali tudi kako to stvar prikazujejo italijanski imperialisti.

Macedonij Meloni je bil eden najbolj vplivnih osebnosti italijanskega Risorgimenta (Preporoda) v preteklem stoletju to se pravi, v času, ko se je Italija osvobajala in zedinjala. Meloni je baje leta 1853 pisal predsedniku Lincolnu pismo v katerem je od njega zahteval, naj pove svoje mnenje o ureditvi Evrope in predvsem o bodoči italijanski državi. Lincoln naj bi bil v svojem odgovoru Meloniju napadel Avstrijo zaradi tega, ker drži pod svojim jarmom Lombardijo in Benetke, toda hkrati tudi Istro, Reko in Dalmacijo, ki so «italijanske.» Lincoln naj bi bil torej zato, da Italija dobi vse te pokrajine, vso jadransko obalo in celo Albanijo, in da Jadransko morje postane italijansko jezero.

V Lincolnovem pismu so najvažnejši naslednji odstavki: «Dragi moj Meloni, Humboldt mi je izročil vašo spomenico... Vaša vljudna pozornost, ko prav želite moje mnenje o politični ureditvi Evrope me iskreno veseli... Glede na Alzacijo, Vam je Humboldt verjetno pisal o mojem mnenju. V neki bodoči konfederaciji nemških držav, mora poleg združenja Nemcev iz nujno uničenega avstrijskega cesarstva tudi Alzacija nujno najti svoje mesto, kajti nič in nikoli ne bo moglo opravičiti tega nasilja, ki je bilo izvršeno, ko je bila ta odtrgana prvotni domovini... In kakor se ne more opravičiti ta krivica, tako se ne more opravičiti ona druga, ki je še bolj okrutna, in ki jo je Anglija storila na škodo uboge Irske. Ponos male Irske mora priti do izraza tako, da ona dobi svoje prave meje, mišljeno pri tem seveda glede na etnografski značaj. V načelu se ne sme dovoliti požrešnosti enega naroda na škodo drugega. Prave svobode ne bo nikoli, ako se vsem narodom ne prizna zakonita neodvisnost. Kako pravico ima Anglija, da si prisvaja Gibraltar in Malto? Ali ni to neupravičeno prisvajanje, dejansko izvajanje roparskega in gusarskega prava? Ali se s tem dejstvom posredno ne priznava, da ni noben narod dolžan spoštovati tuje oblasti?»

V nadaljevanju svojega pisma Lincoln govori o barbarskih invazijah, ki so uničile rimsko cesarstvo in s tem ne le zaustavile napredek, ampak vrgle človeštvo za mnogo stoletij nazaj. V nadaljevanju dalje zelo patetično govori o Rimu: «Tisti Rim, ponavljam, ki bo čez določeno več ali manj kratko razdobje moral postati svetla prestolnica Združenih držav Evrope v nasprotju z onim sistematičnim rušenjem vsakega najosnovnejšega načela svobodne neodvisnosti, ki jo izvaja in ki jo je doslej izvajala domišljava mala Anglija, ki despotsko vlada nad Malto in Gibraltarjem, ki si ju je neupravičeno prisvojila na morju, kjer nima kaj iskati, na morju, za katero velja sveti izraz «Mare Nostrum» velike matere Rima...»

BENEŠKO JEZERO

Potem ko trdi, da ima edino Rim pravico do Sredozemskega morja, govori Lincoln o Italiji, ki mora doseči svojo popolno politično neodvisnost ter nadaljuje: «Ves italijanski polotok mora biti povsem združen v eno samo državo z vsemi tremi največjimi otoki (Korziko, Sardinijo in Sicilijo) z Lombardijo in Benečijo, z obema Benečijama (Tridentinska in Julijska) celotno, brez škodljivih skokov in krčev, in absolutno posedovati nekdanje beneško jezero od Reke do Boke Kotarske neprekinjeno skozi vso Dalmacijo, z dodatkom vse Albanije. Edina italijanska enotnost, ki se more priznati, je ta. Oni ki bi tega ne priznal, tepta načela političnega poštenja, da bi pripravil za bodočnost najbolj krvavo in morilsko vojno. Dalmacija ima svojo nacionalno enotno zgodovino, ki je stara že polnih 22 stoletij. One nacionalne skupine, ki so se nasilno vrinile na škodo domačega italijanstva, so sestavljene od najbolj barbarskih in najbolj divjih narodov sveta, Bolgarov, Hrvatov in Srbov, ki nimajo, in to predvsem Srbi, v svoji dediščini prav nikake druge slave, razen umorov, zločinov, pokolov in vsakovrstnega vandalizma, v vseh svojih socialnih gradacijah, ki so družbi v sramoto. Ti narodi morajo biti temeljito očiščeni od naroda višje civilizacije v imenu najbolj človečanskih načel».

Potem ko je izrazil vso svojo mržnjo proti Slovanom, Lincoln baje tako govori o Dalmaciji:

«Ona slavna Dalmacija, tako simpatična, tako prijazna, ki je bila izdana v Kampoformidu, in prodana Avstriji in nato izročena Napoleonu, Vašemu velikemu rojaku, ki je ovenčal s slavo in denarjem Francijo, namesto Italije, tako kot je tudi knez Evgen Savojski napravil z Avstrijo, kakor je napravil Krištof Kolumb s Španijo in nadalje Caboto z Albionom (Anglijo)...»

Lincoln nadalje našteva celi niz osebnosti, naj bi bile italijanskega porekla, in ki so napravile velika dejanja. Nato nadaljuje:

«In Albanci so Italijani in nič več; namesto mene naj govori Sicilija in južni del Vašega polotoka...»

O italijanskih pravicah do vsega Jadranskega morja Lincoln piše:

«Beneško jezero ne sme biti več v tujih rokah. Ne priznati popolne priključitve brez kakršne koli izjeme Italiji je — za prebivalce vseh držav in tudi za rojake Franklina in Washingtona — pravi matricid...»

Ko se prečita ta spomenica, ki naj bi jo bil napisal Lincoln se dobiva prvi vtis, da ameriški predsednik tedanje dobe ni mogel misliti tako, ker je nasprotoval i mišljenju i načelom, ki izhajajo iz tega teksta. Na prvi pogled se opazi, da to niso mogle biti niti ideje niti načrti tedanjih Italijanov, kajti Mazzini je v tej dobi priporočal umerjenost v teritorialnih zahtevah in poudarjal, da je Soča skrajna meja Italije na Vzhodu, in pri tem izključeval Trst iz Italije. Mazzini je v tej dobi bil za bratstvo med Italijani in Slovani in za solidarnost v borbi za svobodo. Tommaseo pa je pisal o slovenstvu Dalmacije, ki je prišla v iredentistične načrte šele neposredno pred prvo svetovno vojno. Cavour in Lamarmora sta več let po tem pismu, ki naj bi ga bil napisal Lincoln, odrekala Italiji pravico do vzhodne obale Jadrana in celo pravico do Trsta in v tej dobi ni v Italiji nikomur prišla niti na pamet ideja o Rimu kot glavnem mestu Evrope. Ali niso vse te «ideje» iz «Lincolnovega pisma» vzete iz fašističnega inventarja med obema svetovnima vojnama?

In tudi ono, kar naj bi bil Lincoln govoril o Ameriki, ki jo je «Rim odkril, osvobodil, vzgojil in očuval» je vse prej kot avtentična misel Lincolna ali katerega koli tedanjega ali sedanjega Američana, kajti Rim ni niti odkril, niti ustvaril niti osvobodil in še najmanj vzgojil ali ohranil Amerike. To, da je Krištof Kolumb bil morda Italijan, stvari ne menja. Toda tako postavljanje odnosov med Rimom in Ameriko, in nato med Rimom in vsem svetom v celoti ustreza Mussolinijevi imperialistični megalomaniji s katero je Mussolini vedno poudarjal inferiornost angloameriškega sveta v primerjavi z «univerzalnostjo» Rima.

Izredno značilno je, da se Lincoln tako ostro izraža na račun Anglije in njene oblasti nad Malto (katero si je Italija v zadnji dobi skušala na vse načine prisvojiti), da govori o Gibraltarju v onem smislu in duhu, ki označujejo Italijanske težnje Italije novejše dobe, nikakor pa ne v smislu in duhu, ki je vladal v dobi Risorgimenta. (Preporoda). Še bolj značilno pa je, da Lincoln, (baje) daje francosko Korziko Italiji in da celo Napolenona proglaša za čistega Italijana, ravno tako kot so to delali italijanski fašisti v novejši italijanski dobi.

Nas najbolj zanima tisto poglavje Lincolnove «spomenice» v katerem se govori o Dalmaciji, o naši obali od Trsta do Boke in o Jadranskem morju kot o «Beneškem jezeru». To je hotel gospod Pella danes podčrtati in smatramo, da je umestno, da nas na posreden in zelo perfiden način označuje za «barbare, morilce» in podobno.

Lincolnovo pismo, ki ga omenja gospod Pella, predstavlja najbolj vulgarno potvorbo. Pellovo «odkritje», tega pisma in njegov gesta je še tem bolj perfidna in zasluži še večjo obsodbo, če upoštevamo, da je ta potvorba delo Benita Mussolinija.

„URAD ZA LAŽNE DOKUMENTE“

V reviji «Il Ponte», ki izhaja v Firencah, je v št. 4 od lanskega leta pisal o Lincolnovem pismu poznani italijanski zgodovinar Gaetano Salvemini, in to ob priliki izdaje neke iredentistične knjige, v kateri je naveden Lincoln v zvezi z italijanskimi zahtevami glede Dalmacije. Salvemini piše o tem sledeče:

«Leta 1919 je Mussolini prvič objavil v svojem listu «Il Popolo d'Italia» neko pismo Abrahama Lincolna Macedoniju Meloniju, ki naj bi ga bil prevedel nihče drugi kot sam Mazzini in v katerem je Lincoln nudil Italiji Dalmacijo. To pismo se je pojavilo zato, ker je v tem času leta 1919 na mirovni konferenci bil predsednik ZDA Wilson proti priključitvi Dalmacije Italiji. Slo je za zelo nespretno potvorbo, ki je v Ameriki ni jemal resno niti eden izmed strokovnjakov in poznavalcev Lincolnovih spisov. Sicer pa, že v Italiji, preden je tekst dospel v Ameriko, je bila stvar že razkrinkana. V nekem kraju v Italiji (v generalštabu ali v ministrstvu za zunanje zadeve?) je moralo obstajati nekaj takega kot «Urad za lažne dokumente». Iz istega urada je že leta 1911 izšel lažen dopis Rohifs-Camperio-Crispi, da bi se Italijani naščuvali na osvajanje Libije. Pozneje, leta 1915 je ta urad oskrbel predsednika vlade Salandro z nekim lažnim dokumentom, s katerim naj bi on opravičil italijanski poseg v vojno. Dalje, iz istega urada je Mussolini dobil neko lažno pismo, nekega avstrijskega generala, s katerim bi se naj dvigala hrabrost italijanskih vojakov».

V tem primeru je Salveminijevo mnenje najbolj kompetentno glede na veliko avtoriteto, ki jo on uživa kot zgodovinar v Italiji in v svetu. Izredno važno je Salveminijevo vprašanje: «Ali ne pripravlja morda oni urad za potvorbe novo gonjo za italijanske zahteve do Dalmacije v smislu Lincolnovega lažnega pisma?»

V listu «Il Pensiero Mazziniano» od 10. februaria 1952 je bilo govora tudi o tem falzifikatu. Terenzio Grandi, omenja knjigo *«Človek, ki je osvobodil sužnje»*, v kateri je bilo vnešeno tudi Lincolnovo pismo in z zgražanjem poudarja, da ta vulgarna potvorba dela sramoto italijanski znanosti in pristoji samo fašizmu. List, v katerem piše Grandi tako, nosi v svojem naslovu tudi ime Mazzinija. In prav mazzinianci trdijo, da Mazzini ni nikoli čital in še manj prevajal iz angleščine Lincolnovega pisma, odnosno njegove potvorbe. (Pella pa celo trdi, da je Mazzini pri prevajanju jokal!)

Toda ne glede na to ali je «Lincolnova spomenica» potvorba ali ne, v tem primeru je važno predvsem to, da je gospod Pella s pomočjo te «spomenice» hotel podčrtati smer, kamor teži njegova vlada in kakšne konkretne ozemeljske zahteve ima. Trst, cona A in cona B zares niso nič drugega kot prva etapa v načrtih sedanje Italije.

IVE MIHOVILOVIC

Pella — v vlogi ustanovitelja tretjega («bodočega») italijanskega cesarstva — kakor si ga zamišlja srbski karikaturist Pier Križanič.

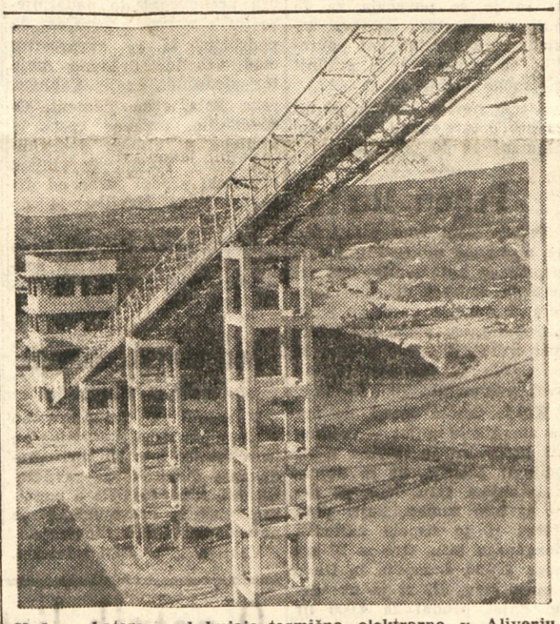

Vod, po katerem oskrbujejo termično elektrarno v Aliverju v Grčiji z gorivom iz bližnjega ležišča lignita.

V SATELITSKIH DEŽELAH NE NAJDEJO IZHODA IZ KRIZE

Skoro 8 milijonov «prijateljev» SZ priča o odporu vsega poljskega naroda

Pred kratkim smo pisali o razmerah na Poljskem in sicer o tem, kako Sovjetska zveza izkorišča velikansko bogastvo poljskih rudnikov premoga in kako skuša sovjetizirati Poljsko na najbolj grob način. Tudi danes se bomo lotili tega problema, vendar v povsem drugi luči.

Stalinova smrt in dogodki v Moskvi, ki so se razvijali zatem, so izzvali neizbežne posledice tudi v ostalih državah sovjetskega bloka. Tudi Poljska ne more biti izjema. Toda prav v primeru Poljske se je pokazala ona podrepniška vloga, ki jo igrajo moskovske lutke porazdeljene po prestolnicah posameznih kominformističnih držav, kjer se opaža čedalje večja razdalja med vodstvom države in ljudskimi množicami. Medtem ko je v večini držav sovjetskega bloka prišlo v zadnjem času do nekakega popuščanja tako v gospodarstvu, kakor tudi v politični odvisnosti od Moskve, se je popuščanje, o katerem je govora, pokazalo na Poljskem le v gospodarskem odnosu, dočim so politične razmere šle v povsem nasprotno smer, namreč k še večji birokratizaciji politične oblasti in politične strukture.

Kriza v kolektivizaciji poljedelstva

Kot primer za to bomo vzeli razmere v poljedelstvu in nedosleden razvoj «politične linije» sedanjih voditeljev poljske republike. Danes so na Poljskem prenehali s siljenjem kmetov v obdelovalne zadruge in v zadnjem času se opaža, da ne organizirajo nobene obdelovalne zadruge več. Na vsem Poljskem je bilo doslej organiziranih okrog 8.000 obdelovalnih zadrug in pri tem številu so ali bolje bodo tudi ostali. Zanimivo pa je dejstvo, da poljskih kmetov danes ne silijo več v zadruge ,toda tudi kmetom, ki so doslej bili primorani stopiti v kmečke obdelovalne zadruge, ne dovolijo izstopa iz njih. Poglejmo sedaj nekoliko protislovni razvoj politike varšavskih lutk na podeželju.

Član centralnega komiteja Delavske stranke Poljske Viktor Gros je takoj po koncu zadnje vojne izjavil sledeče: «Naš novi družbeni sistem, ki ga bomo zgradili v Poljski, ne bo podoben niti zapadnemu niti sovjetskemu vzoru, ampak bo specifično ustrezal našim razmeram ter bo najprimernejša pot za izgradnjo socializma, bo, na kratko povedano, poljski način» Približno v isti dobi je podpredsednik vlade Minc izjavil sledeče: «Odbijam fantastična, provokatorska ter od sovražnika razširjena podtikanja, da stremi naša vlada h kolektivizaciji poljedelstva in da bo po agrarni reformi prišlo do kolhozov. Mi trdno vztrajamo na temelju zasebnega gospodarstva v poljedelstvu...»

Če bi danes pokazali ti dve izjavi Mincu ali pa Grosu, ki jima gotovo ne bilo prijetno. Toda Gros in Minc sta navajena na protislovja in žal ne samo ta dva, ampak večina vodstva Delavske stranke Poljske, saj bi sicer bilo nerazumljivo, kako je mogel Boleslav Bjerut leta 1951 in 1953 na VII. oziroma VIII. plenuma centralnega komiteja Delavske stranke Poljske trditi nekaj, kar je v popolnem nasprotju z omenjenima izjavama. Boleslav Bjerut je namreč trdil, da bi zamisel o «posebni poti v izgradnji socializma» ali konkretno o «poljski poti», ki bi bila različna od sovjetske poti, «nujno vodila v nacionalno izdajstvo in ponovno restavracijo kapitalizma.»

Da je to plod breznačelnosti voditeljev poljskega ljudstva, je povsem jasno. Res je sicer, da je tu vmes tudi izsiljevanje sovjetskih mogotcev, toda varšavski možje so v tem klečeplazenju zabredli že tako daleč, da so uvedli v svojih političnih organizacijah in celo v sami Delavski stranki Poljske pravilo, da je vsakdo, ki bi na kateri koli način skušal delovati proti tej politični liniji oziroma proti sovjetskemu vmešavanju v poljske zadeve, že s samim tem obsojen kot nasprotnik «stvari» in, po izjavi enega najvišjih funkcionarjev poljske delavske stranke, se «zavest članov partije, njihov patriotizem in predanost stvari socializma meri z njihovim stališčem nasproti Sovjetski zvezi».

Povsem razumljivo, da je poljskim voditeljem, ki so izgubili že vsako zvezo s poljskim ljudstvom, nujno potrebna še posebna organizacija, ki naj omogoči «vnašanje sovjetske linije» v vse družbeno življenje na Poljskem. Ker za to še ni dovolj največja politična stranka Ljudska fronta, in ker ne zadostujejo sindikati ter sama Delavska stranka Poljske, so uporabili v to svrho Društvo poljsko-sovjetskega prijateljstva, ki naj v okviru kulturnih, znanstvenih in vseh podobnih «zbližanj» vnese med poljsko ljudstvo tistega duha, ki ga diktira Moskva. To je po številu največja organizacija na Poljskem, saj šteje nič manj kot 6 milijonov članov, to se pravi 25 odst. vsega poljskega ljudstva, in je zajela v svoje vrste samo v času od zadnjega kongresa do danes nič manj kot en milijon in pol ljudi. Nič čudnega torej ni, če so poljske oblasti dale tej organizaciji še iziemno velike možnosti delovanja. Ta organizacija ima na razpolago veliko število dvoran, kinematografov, potujočih kinematografov, knjižnic, krožkov, revij, časopisov in vsega podobnega propagandnega materiala. To velikansko število članov društva pa je v obratnem razmerju z razpoloženjem ljudstva, kajti vprav Poljska je doživela že v času vojne ter po vojni preveč udarcev od Sovjetske zveze, da bi lahko gojila do nje kako posebno naklonjenost. Toda vodstvo organizacije, kakor tudi vodstvo vseh političnih strank na Poljskem se nikakor ne zanima za to, ali so novi člani zares navdušeni za organizacijo, ali pa so se vpisali vanjo le zaradi razmer, v katerih morajo živeti.

Društva poljsko-sovjetskega prijateljstva

Toda pustimo to ob stran in poglejmo raje na učinek vsega tega velikanskega aparata na poljsko prebivalstvo. Že prej smo rekli, da se je kolektivizacija poljedelstva na Poljskem ustavila. Vzrok temu je bil stalen odpor poljskih kmetov proti njej, nadalje je bilo vzrok temu stalno upadanje proizvodnje in omanjkanje prebrambenih artiklov v poljskih mestih. Z druge strani pa se je čedalje bolj opažal odpor tudi nasproti birokratskemu sistemu na vasi in v vsej javni upravi. Ker pa uvajanje sovjetskega sistema na Poljskem ni šlo tako, kot so si oni želeli, so si varšavski politični voditelji, kot smo že omenili, umislili organizacijo, ki naj to propagira. Mislimo namreč na Društvo poljsko - sovjetskega prijateljstva, ki pa kljub velikanskemu številu svojega članstva ni prineslo zaželenih sadov. Zato je v zadnjem času izšel poseben zakon, ki naj te «pomanjkljivosti» popravi. Gre namreč za tako imenovane «svete» v vseh področjih upravnega aparata. Spričo ciljev, ki ostajajo nespremenjeni, pa moramo tudi temu najnovejšemu ukrepu poljskih birokratov prerokovati isti uspeh, ki so ga dosegli do danes na vseh popriščih javnega življenja in gospodarske dejavnosti.

ZAOSTRITEV «LOVA NA ČAROVNICE» V ZDA

TRUMAN - AGENT SOVJETSKE ZVEZE?

Primer Haryja Trumana, bivšega predsednika ZDA, ki ga je te dni posebni odbor za ugotavljanje protiameriške dejavnosti pozval na odgovornost, češ da je v času svojega predsednikovanja postavil na odgovorna mesta v državni administraciji ter ščitil osebe, ki so pripadale sovjetski obveščevalni službi, je presenetil ves svet. Kako tudi ne! Do nedavnega še prvi državljan velike in bogate dežele, čislan in upoštevan od svojih ljudi, pa tudi drugje v svetu, se danes, še ne dobro leto, odkar je zapustil Belo hišo ter se umaknil v privatno življenje, na lepem znajde pred dejstvom, da se skuša obdolžiti za stvari, ki niso daleč od izdajstva, za katere bi po zakonu moral biti — če se mu kaj takega dokaže — tudi najstrože kaznovan. Človek bi skoraj ne verjel, da je to res. V ameriški zgodovini doslej ni bilo primera, da bi se bil bivši državni predsednik kdaj klical na odgovornost s podobno motivacijo. To pa dokazuje, kako močne so podtalne sile, ki so si zadale nalogo, da uničijo obstoječe demokratične svoboščine, zakonitost ter vnesejo med množice državljanov občutek negotovosti in preplaha, sile, ki enačijo najmanjši demokratični izraz s protidržavno, «komunistično» dejavnostjo v težnji, da bi vsak tak izraz zadušili s postopnim vnašanjem med množice nekakšnega napol legaliziranega terorja, ki se bo v določenem trenutku izoblikoval v že znani sistem najhujšega fašističnega nasilja.

Lov na čarovnice, kakršnemu lahko danes prisostvuje ameriška javnost, ne more biti dober znak za bodoči razvoj te dežele, je pa nasprotno očiten dokaz slabosti režima, ki v njem lahko pride do takšnih političnih ekscesov. Nad ameriškem ljudstvom visi danes strašna nevarnost: pod parolo borbe proti komunizmu se v resnici teži za odpravo njegovih osnovnih družbenih in političnih demokratičnih pravic, ki si jih je do danes priborilo. Cilj te protikomunistične gonje pa je v prvi vrsti ta, da bi se preplašili ne samo ameriški delavci ,temveč vsi demokrati, ki verujejo in streme za tem, da bi se v okviru sedanjega buržoaznega parlamentarnega režima le našla kaka pot do neke «splošne nacionalne sreče». Toda najreakcionarnejšim strujam na ameriškem političnem prizorišču je potrebna neomejena diktatura, železna diktatura v imenu vsemogočnega kapitala. To je bistveni namen, ki bi ga hoteli doseči z metodami svete inkvizicije, za kar so mobilizirali McCarthyja, ki mu tako pristoji vloga in dostojanstvo modernega ameriškega Torquemade.

Toda, če privedejo te obnovljene srednjeveške anomalije do tako očitno nesmiselnih ukrepov, da se meni nič tebi nič obdolži in napade bivši državni šef, kaj naj si potem mislimo kar zadeva demokratične pravice navadnih ameriških državljanov: delavcev, farmarjev, intelektualcev idr.? Kdo se more potemtakem sploh počutiti varnega v svojem domu? Kdor koli je lahko obdolžen kot sovražnik ZDA.

Ob tem si lahko upravičeno zastavimo vprašanje: Kaj pomeni torej ona toliko slavljena «prava», parlamentarna t. j. zahodnoevropska ali ameriška demokracija? Govori in piše še o njej kot o nečem, kar je doslej najboljšega in najlepšega uspel doseči človeški rod. Na slednjem koraku lahko čuješ, kako je ta demokracija do popolnosti istovetna s pojmom svobode, češ: prost si, lahko uganjaš kar ti drago, govori, pišči, čitaj, kakor te je volja, svobodno trguj, večaj imetja, nihče ti tega ne sme braniti itd. Toda, kakor bo to res, so vendar v tej svobodi, ki je prejkone zelo blizu oni v džungli, kjer je zajcu dana vsa svoboda ,da se pusti požreti od močnejše lisice, so vendar močnejše zveri tiste, ki v njej lahko vladajo in z njo gospodarijo. V resnici, ne vidimo nobene razlike med takšnim pojmovanjem svobode in demokracije in onim ortodoksnim stalinskim socializmom, ki pravtako v imenu «svobode» in zaščite pred namišljenimi sovražniki dan za dnem uprizarja najbolj nečloveške represalije proti vsem, ki sta jim pri srcu resnična svoboda.

Kar se danes dogaja v ZDA, je s stališča objektivne analize pojmov o svobodi in demokraciji prav toliko zanimivo, kolikor je hkrati tudi skrajno nevarno za ves svetovni mir.

Kar zadeva sam Trumanov primer, naj omenimo, da je pozdraviti Eisenhowerjev nastop v obrambo bivšega predsednika, ne toliko zaradi Trumanove osebnosti, kolikor zaradi tega, ker moremo ob tem sklepati, da v ZDA kljub vsemu še vedno obstaja določena pripravljenost na odpor proti skrajnim reakcionarnim silam, ki teže za tem, da se popolnoma afirmirajo, se pravi, da utrejo sebi prosto pot do absolutne oblasti, do neomejenega razpolaganja z ameriškim živim in mrtvim kapitalom, ki bi ga nedvomno še isti trenutek investirali v kakšno novo imperialistično pustolovščino velikega stila.

Omenjenih reakcionarnih sil, kakor tudi njihovih posameznih eksponentov, na pr.; Mc Carthyja, nikakor ne gre podcenjevati, čeprav je omenjeni senator v najboljšem primeru nekoliko prismuknjen, zakaj moč njihovih sredstev je tako učinkovita, da se jim celo administrativni aparat OZN ni mogel ogniti, ko so hoteli potipati med njegovimi uslužbenci. Pred resnično nevarnostjo ne gre vtikati glave v pesek. Danes se zdi McCarthy prismojen, jutri pa lahko ta prismojenec v imenu svojih gospodarjev prevzame oblast in pahne ameriško ljudstvo in ves svet v največjo nesrečo. Kot rečeno, nikdar ne pozabimo primera s Hitlerjem in Mussolinijem; upoštevajmo in učimo se iz zgodovine.

POZAHODNI BENEŠKI SLOVENIJI

5.

Ako bi pa hoteli napraviti gorsko turo od Fiplana sestopajoč pod farno cerkvijo po trdi izdelani strmi stezi, posuti z ostrim kamenjem in gruščem, ki se pogreza v globel pod nami na njenem najnižjem mestu, kjer si utira pot krasna gorska rečica Bedroža s svojo kristalno čisto vodo, bi prišli po dobri polurni hoji do mosta, ki je razpet v drznem loku preko rečice. Most se zdi starejši kot je. Včasih je služil za prehod kar hlod, po katerem so hodili Brježani «h mejši tu-u sv. M. Magdaleni.» Od tu se je bilo treba pripraviti za vzpon, na polurno jako naporno hojo po strmi stezi in stopnicah vsekanih v kamen ali vrezanih v zemljo, da pridemo na vrh k prvim hišam.

Tako smo prišli vsi prepoteni in utrujeni od dveurne hoje v zadnje naselje Brega Mihelci(laško Molinat). Ime ima po mlinu pri Bedroži, ki je sedaj podrt. Pokrajina tu pod temi gorskimi sklopi od Campona do Postončica nad Terom je že primerna za gorske ture. Na levi imamo Kvarnan, ki ga že prej omenjamo, pred nami proti zahodu je gorsko sedlo Forador, onkraj tega na brežini pod strmino Campona pa starodavno mestece Humin. (Gemona). Z Brega se pride po označeni in sedaj dobro popravljeni stezi v dobre pol ure v Podbrdo in od tod v Ter in dalje v Tarčent, do koder je 8 km. Priporočam nedeljskim izletnikom in hribolazcem obisk teh krajev, da se utrdi s stikom s tamošnjim prebivalstvom narodna zavest. Tudi to ljudstvo potrebuje razvedrila zlasti, če prihaja od naših prosvetnih društev, ki jim prinašajo naše lepe narodne in umetne pesmi.

RIHARD OREL

(KONEC)

TRST, sobota 21. novembra 1953

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Krajevne pooblačitve, ponekod megla. — Včeraj je dosegla najvišja temperatura v Trstu 9.8 stopinje; najnižja pa 4.6 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 18.15: Veseli sobotni večer. — **Trst II.:** 21.30: Dvorakovi Slovanski plesi. — **Trst I.:** 13.25: Operna glasba. 17.45: Romance in melodije iz '800. — **Slovenija:** 17.10: Poje Ljubljanski komorni zbor.

Pred vojaškim sodiščem dogodki 4. in 5. novembra

(Nadaljevanje z 2. strani)

cerkev. Vstopil sem tudi jaz in sem agente poslal iz cerkve. To se je dogodilo okoli 11.30, ko so se vrata zaprla in so demonstranti ostali v cerkvi».

Popoldne je major ponovno odšel na trg, na katerem so bili demonstranti, ki so metali bodisi z ulic bodisi z oken hiš kamenje. Izveden je bil protinapad z vseh strani in tedaj sem zaslišal nekaj strelov. Množica se je umaknila v cerkev, katere glavna vrata so bila le na pol odprta. Nekateri so se izza vrat še vedno nesramno vedli do njega kakor do agentov. Major je tedaj naprosil dva duhovnika naj zapreta stranska vrata. Takoj zatem je dal obkoliti cerkev. Tedaj je k njemu pristopil neki duhovnik, ki ga je vprašal za dovoljenje, če bi lahko zapustili cerkev. «Dovolil sem izhod toda le starim, ženam in otrokom. Kasneje sem dovolil izhod vsem pod pogojem seveda, da se ne približajo kupom kamenja na trgu». Po 17.30 je prejel obvestilo, da so demonstranti napadli hotel «Regina». Ko je prišel na mesto izgredov so angleški častniki in vojaki s pomočjo majhnega oddelka policije demonstrante že razgnali. Vrata in okna so bila popolnoma uničena in ko je vstopil je aretiral nekega moža, ki je vdrl v hotel z namenom, da razbije notranjost.

«Ce sodišče zanima videti nekaj slik o položaju», je zaključil major «sem pripravljen predložiti časopis „Le Ore», ki je objavil vrsto odličnih slik».

Odv. Jacuzzi: «Ce že sodišče sprejema kot dokazni material časopise, tedaj upam, da bo dovoljeno tudi obrambi predložiti podoben material».

Preds.: «Te slike naj bi dokazale, da so bile v Trstu v tistih dneh demonstracije. Če bo obramba predložila podobne slike z istim namenom, jih bo sodišče sprejelo».

Tožilec: «Slike prikazujejo izgrede, ki ste jih vi opisali?»

Priča: «Da, na Trgu sv. Antona in tudi v Drevoredu XX. septembra».

Odv. Presti: «Obramba sprejme le slike kot dokazni material, nikakor pa ne pisano vsebino».

Preds.: «Ne bom upošteval ničesar kar je prišlo izpod peres novinarjev (Obrnjen k priči). Koliko ranjenih je bilo med policijskimi agenti?

Priča: Vsega skupaj 79: 7 huje in 72 lažje ranjenih.

Na prošnjo obrambe, da bi lahko tudi ona postavila maj. Haywardu razna vprašanja, je predsednik odložil razpravo na popoldne in povabil nanjo tudi pričo.

Toda popoldne je prišlo do prvega presenečenja (verjetno ne bo zadnje). Odv. Harabaglia je v imenu obrambe izjavil, da se odreče zaslišavanju priče. Ta nenadna in nepričakovana izjava je presenetila ne-le prisotne krajevne novinarje, temveč tudi italijanske posebne dopisnike, med katerimi sta bila znani Cesco Tomaselli za «Corriere della Sera» in Giovannini za turinsko «La Stampa», ker so pač pričakovali, da bo major pod «težo» postavljenih vprašanj podal kak za njih ugodni odgovor. Tega ni bilo, ker se je obramba nedvomno bala odgovorov, ki ne bi bili v njeno korist, pač pa celo v znatno škodo. Ta porazen vtis je skušal odv. Harabaglia po koncu razprave popraviti v razgovoru z novinarji, posebno italijanskimi, katerim je nedvomno izpovedal «vzroke», ki so obrambo dovedle do tega.

S tem je bila pravzaprav zaključena prva, to je splošna faza razprave. Pred odložitvijo na torek zjutraj, je tožilec predlagal, da bi obtožence sodili v dveh skupinah, pri čemer bi morali upoštevati kronološki potek aretacij. Prve bi morale priti na vrsto osebe, ki so bile aretirane 4. novembra, potem pa bi že lahko določili datum sojenja ostalih.

Predlog je predsednik sprejel in odločil, da bodo v torek razpravljali o obtoženih 15 oseb, nakar je razpravo prekinil in jo odložil na torek ob 9.30.

Vsi obtoženci brez izjeme so včeraj po prečitanju obtožnice seveda izjavili, da se ne čutijo krive. Dejstvo je torej, da ni nihče od obtoženih imel niti toliko poguma, da bi priznal udeležbo pri izgredih. Morda pa je to ena izmed številnih potez, ki jo bo obramba uporabila pred sodiščem, ker bo brez dvoma hotela dokazati, da se o manifestaciji ali demonstraciji ne more govoriti, ker naj bi bil to le spontan izbruh «patriotičnih čustev Tržačanov», ki so sicer vzklikali in prepevali, vendar nikakor niso rabili silo proti agentom, ki naj bi bili provokatorji. Tako si lahko razlagamo strah obrambe pred ilustriranimi časopisi, ki so s pisano verzijo dogodkov nazorno prikazali dejansko stanje in nastop razgrajačev, ki so — kakor je splošno znano, in tudi obširno opisano v raznih časopisih — rabili ne-le «leseno orodje», kakor je rekel maj. Hayward, pač pa tudi železne kole in... bombe. In to naj bi bili «miroljubni mladeniči, katere je policija — tako namreč opisujejo izgrede pri nas v Trstu v zadnjem času, čeprav so prve dni pisali o bombah in puškah, — surovo napadala in streljala na njih.»

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

PRED LETOŠNJIM ANDREJEVIM SEJMOM V GORICI

Industrija, trgovina in obrt na „Združeni razstavi sv. Andreja"

Sejem bo od 6. do 13. decembra - Katastrofalna primerjava predvojnih sejmov z onimi po letu 1947

Tudi letos bomo prisostvovali žalostni reprizi povojnih Andrejevih sejmov v Gorici. Organizirala ga bo Trgovinska zbornica. V glavnem bo namen letošnjega sejma prikazati industrijo, trgovino in obrtništvo naše pokrajine. S tem naj bi bilo vrženo seme za vsakoletne večje prikaze gospodarskega delovanja v Posočju.

Organizacija letošnjega sejma se je nekoliko zavlekla prav zaradi nenavadnih dogodkov v naših krajih. Prikaz industrijske trgovinske in obrtniške delavnosti bo nosil naslov «Združene razstave Sv. Andreja». Sodelovala bodo tudi podjetja in družbe iz Tržiča, Krmina, Gradiške, Romansa itd.

Ker pa nimajo organizatorji tega velikopoteznega načrta na razpolago primernih prostorov, se bodo morali razstavljavci stisniti po nekaterih večjih goriških stavbah. Trgovska stroka bo imela svoj prostor v dvorani Petrarca, obrtniki v prostorih goriškega telovadnega društva v Ul. Rismondo, medtem ko bosta imela industrija in šport na razpolago dvorano Zveze italijanske mladine v Ul. Diaz.

Kot vsako leto bodo tudi letos na pokritem trgu razstavljeni poljedelski stroji. Ta del razstave bodo uredili tehniki Poljedelskega konzorcija. Razstave bodo svečano otvorili 6. decembra ob prisotnosti oblasti. Zaprli pa jih bodo 13. decembra. Za vsa potrebna pojasnila se prizadeti lahko obrnejo na Trgovinsko zbornico v Ul. Crispi, kjer je sedež urada za organizacijo teh razstav.

Primerjava predvojnih Andrejevih sejmov s sejmi zlasti po razmejitvi leta 1947 je naravnost katastrofalna. Andrejev sejem je izgubil tisto moč in važnost, zaradi katere je nastal: ni več tiste izmenjave blaga med prebivalci Vipavske in Soške doline ter mestom. Ni več tistega trgovskega prometa zaradi katerega je Gorica postala tako važno središče dveh dolin in okoliških goriških predelov in obenem tudi upravni center.

To potrjujejo vsi povojni Andrejevi sejmi, čeprav se skuša z vsemogočimi iniciativami to zabrisati. In prav zato se ne moremo otresti bojazni, da bo tudi letošnji sejem žalostno potrdilo sedanjega brezupnega stanja, ker so nezainteresirani politikanti s kirurškim nožem napravili zločinski poseg ter uničili pokrajino, ki je bila in bi morala biti organska enota.

Brezposelnost in vojaki

Zavod za socialno skrbstvo opozarja morebitne brezposelne, ki prejemajo brezposelno podporo in so poklicani k vojakom, da imajo ob povratku ponovno pravico do podpore. Morajo pa ponovno vložiti prošnjo v teku 67 dni po povratku domov, če so bili pri vojakih za daljšo dobo. Tistim, ki so bili le na začasnem vežbanju ali vojaškem pregledu, se brezposelna podpora nadaljuje brez ponovne prošnje, ako so temu dani vsi pogoji, ki jih predvideva zakon.

Zaprta menza ECA

Kakor se je izvedelo, bodo konec tega meseca zaprli menzo Občinskega podpornega društva (ECA) v Ul. Morelli. Svojčas je bila ta menza v Ul. Duca d'Aosta. Njen glavni namen je bil nuditi hrano potrebnim Goričanom. Njen pravi socialni namen pa se je izrodil, ko so pričeli vanjo zahajati taki ljudje, ki so imeli zaslužek in ki so v goriškem življenju uživali tudi dokaj ugleden položaj. Morda je prav zaradi njih kuhinja še vedno lahko delovala, toda pri tem se je skoraj pozabilo na njen prvoten namen. Kljub temu pa so se odločili kuhinjo zapreti, ker ni bilo mogoče kriti vseh stroškov.

Verjetno bo v doglednem času prevzela upravo kuhinje kakšna druga ustanova. Trenutno v Gorici ni zadrege zaradi prehranjevanja po menzah. Dobro opravlja svoj posel železničarska menza, te dni pa je pričela obratovati tudi kuhinja papeške komisije za pomoč v Ul. Mazzini. Za deklice je kuhinja v «Villa Serena», za dijake pa jo nameravajo napraviti v bivšem sedežu AGI.

Pravijo ...

Po tržaških provokacijah 5. in 6. novembra in po aretacijah nekaterih tržaških fašistov so se vztrajno širile gotovo utemeljene govorice, da so številni tržaški fašisti pravočasno zbežali pred aretacijo in se zatekli v Italijo. Sedaj pa se govori, da se skrivajo po nekaterih hotelih na Goriškem.

Poleg njih pa so odpeljali iz Trsta tudi nekatere ranjence, predvsem tiste, ki niso bili iz Trsta. «Messaggero Veneto» je 19. nov. objavil fotografijo nekega Livia Pascolija, ki se zdravi v videmski bolnišnici. Govori pa se tudi, da je nekaj ranjencev najbrž še v Tržiču, v zasebnih stanovanjih. Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj so jih odpeljali iz Trsta? Ali morda zato, ker so jih v Trst importirali, da bi pomagali pri organizaciji krvavih neredov?

Prispevki ECA občinskim revežem

V preteklem mesecu je Občinsko podporno društvo v Gorici (ECA) razdelilo med 188 revežev 436.250 lir. Poleg te pomoči oskrbuje še stalno vse mestne starčke, ki niso več sposobni za delo in za katere potroši mesečno nad 78 tisoč lir.

Vladna in pokrajinska pomoč tej ustanovi ne krije vseh izdatkov, zato se stalno obrača na plemenita srca s prošnjo, naj jo podprejo v tem težkem delu.

„Praznik drevesc"

Danes bodo tudi v našem mestu praznovali praznik drevesc z usaditvijo 2.500 sadik. Zamisel se je porodila v ministrstvu za poljedelstvo in gozdarstvo, z namenom, da bi vsaj nekoliko obogatilo gozdno bogastvo naše pokrajine. Izkazalo se je namreč, da je drevje v poplavljenih krajih mnogo koristilo. Razen Tržiča, kjer so sadili drevesca včeraj, bodo to delo opravljali po vsej ostali pokrajini šele danes.

O pomenu praznika bodo govorili sledeči govorniki: v Doberdobu Luigi Zanetti, v Sovodnjah Anton Visini, v Steverjanu pa Emil Vogrič.

ENO URO PO NESRECI

Policija aretirala brezvestnega šoferja

V četrtek zvečer okrog 19.30 je neki avto povozil moža, ki je v družbi z ženo šel peš po Ul. Gorizia v Moši.

Avto je privozil v smeri pešcev in ko je povozil moža ter ga vrgel na tla, je nadaljeval svojo pot, ne da bi se ustavil in skušal ponesrečencu pomagati. Na pomoč so mu prišli nekateri mimoidoči, ki so spoznali v njem 31-letnega Emila Cerniza iz Moše, Ul. Gorizia štev. 6, uslužbenca na goriški postaji. Z nekim zasebnim avtom so ga nato odpeljali v bolnico S. Giusto v Gorico, kjer so ga sprejeli v precej hudem stanju zaradi zloma rebr ter ranjenih pljuč.

Zdravniki se o njegovem zdravstvenem stanju še niso izrekli.

Prometna policija, ki je prišla takoj na kraj nesreče, je takoj pričela zasledovati avtomobilista, katerega je po 1. uri tudi zasledila in spoznala v njem 45-letnega učitelja Ljubomila Torosa iz Krmina, Ul. Friuli štev. 43, ki je vozil avto znamke «Fiat 500» z evidenčno tablico GO 8377.

Toros, ki ga je policija odvedla v Gorico, je pri zasliševanju najprej zatrjeval, da tisti čas ko se je zgodila nesreča, sploh ni vozil po Moši. Toda ko je policija vztrajala na tem in mu še pokazala neke znake na avtomobilu, ki so pričali o nesreči, je Toros priznal, da je on povozil Cerniza.

Policija ga je nato aretirala ter odvedla v sodne zapore v Ul. Barzellini, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

SEJA OBČINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Vprašanje prometa še vedno na dnevnem redu

Prihodnja seja občinskega sveta bo v soboto 29. novembra

Preteklo sredo je bila seja občinskega upravnega odbora, ki ji je predsedoval župan dr. Bernardis. Dnevni red je obsegal vrsto ukrepov administrativnega značaja. Po proučitvi teh, je odbornik dr. Grusovin spregovoril o problemu javnega prometa na splošno s posebnim poudarkom na promet po Ul. Mazzini. V zvezi s tem je odbor ponovno ugotovil potrebo, da naj bi se obdržala sedanja začasna disciplinska odredba za enosmerni promet motornih vozil po tej ulici.

Zatem je spregovoril prof. Di Gianantonio o zadevi mestne godbe v zvezi z zadnjo preureditvijo. Po diskusiji so dokončno uredili odnose med mestno godbo in glasbenim občinskim zavodom o tehničnih in upravnih zadevah. V ta namen je bila sklenjena tudi pogodba.

Odbor je nato začel proučevati dnevni red prihodnje seje občinskega sveta, ki je bila določena za soboto 29. novembra ob 16. uri.

Ob koncu seje je župan seznanil odbornike z raznimi načrti in iniciativami mestne gradnje, med katere spada tudi gradnja nove palače državnega zavoda socialnega skrbstva (INPS) na Travniku.

DEZURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Alesani, Ul. Carducci 12 - tel. 22-68.

KINO

CORSO. 17: «Pustolovec Luisiane», barvni film, T. Power.

VERDI. 17: «Konjenik samotne doline», barvni film, A. Ladd in V. Heflin.

CENTRALE. 17: «Zaklad svete reke», J. Payne.

VITTORIA. 17: «Sonce v očeh», G. Ferzetti in I. Galter.

MODERNO. 17: «Brodolom Hesperusa», W. Parker in P. White.

Vozni red avtobusov v Podgoro in Sovodnje

ZIMSKI VOZNI RED

Ob delavnikih: odhod z železniške postaje ob 7., 8., 10.45, 12.30, 13.25, 14.50, 17.40, 19.15 in 21.30.

Odhod iz Podgore ob 7.30, 8.30, 11.15, 12.50, 14.15, 15.15, 18.10, 19.40 in 22.10.

Ob nedeljah in praznikih: odhod s postaje ob 8.45, 12.40, 14., 15., 16., 17., 18., 19.15, 20.40 21.40 in 23.30.

Odhod iz Podgore: ob 9.35, 13.15, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30, 20., 21.10, 22.10 in 0.20.

Prihodnji mesec bodo to avtobusno progo spremenili v toliko, da bo avtobus iz Podgore vozil samo do Travnika. potniki za postajo, pa bodo lahko dobili prestopni vozni listek.

SOVODNJE

Ob delavnikih: s Travnika v Sovodnje: ob 6.45 (samo s postaje), 7.30, 8.15, 11., 11.30 13.30 in 19.10.

Odhod iz Sovodenj: ob 7., 7.50, 8.50, 11.30, 14.30 in 19.30.

Ob nedeljah in praznikih: s Travnika v Sovodnje: ob 14., 15., 17., 19. in 21.

Odhod iz Sovodenj: ob 14.30, 15.30, 17.30, 19.30 in 21.30.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

ZOPET NOV DAVEK NA POTROŠNJO

BLAGO PROSTE CONE SE BO PODRAŽILO ZA 10%

Goriška občina bo na podlagi vladnega odobrenja uvedla novo trošarino na vse predmete proste cone. Tako se bo občinska blagajna znatno opomogla iz sedanje pasivnosti, ki se je še povečala za 75 milijonov, katere zahteva zakladno ministrstvo kot povračilo za prispevek h gradnji mestnega vodovoda.

S tem novim davkom se bo blago proste cone podražilo najmanj za 10 odstotkov.

Prijeti tat

Pred časom smo pisali, da je neznanec odnesel gnjat iz tovornega avtomobila, last 46-letnega trgovca Ernesta Carleta iz Ronk, v času, ko je ta na obmejnem bloku pri Rdeči hiši nakladal razno blago, ki je prišlo iz Jugoslavije, na svoj avtomobil.

Ko je Carlet opazil, da mu je zmanjkala gnjat v vrednosti 10.000 lir, je tatvino takoj prijavil policiji, ki je začela z iskanjem tatu. Njihovo delo ni bilo zaman, kajti pred dnevi ji je uspelo zaslediti neznanega tatu. Gre za 33-letnega Ivana Lampeta iz Ulice Lunga štev. 66, ki je ukradeno gnjat prodal za 4.000 lir trgovcu Ivanu Delpinu, Ulica Sauro štev. 28. Policija je Lampeta aretirala in ga prijavila sodnim oblastem. Ukradeno gnjat so vrnili lastniku.

Posojilo pokrajinski upravi in štirim občinam

Od hranilnice «Cassa depositi e prestiti» bo pokrajinska uprava dobila posojilo v znesku 64.500.000 lir za kritje pokrajinskega primanjkljaja.

Nadalje bodo dobile posojilo za gradnjo vodovoda še naslednje štiri občine: Kapriva posojilo v znesku 16.795.000 lir, Gradiška 7.111.000 lir, Romans 18.100.000 lir in občina Marjan 6.778.000 lir.

Za lov prepovedano področje

Pokrajinski odbor lovcev sporoča, da je prefekt s svojim ukrepom od 14. novembra prepovedal do nadaljnjega lov s strelskim orožjem na področju, ki se razprostira med vzhodno državno mejo ter sledečimi kraji: Žabnice, reka Bela, reka Tilment, Ospedaletto, državna cesta iz Pontebe v Videm, pokrajinska cesta Videm, Červinjan, obmorski predel južno od državne ceste številka 14 do Tilmenta.

Agenti javne varnosti bodo skrbeli, da se bo ukrep spoštoval. Objavljen je v pokrajinskem listu sporočil.

Zanimivo predavanje o vtisih iz Prekmurja

V sredo 25. novembra bo v prostorih Ljudske knjižnice in čitalnice ob 20. uri predavanje didaktičnega ravnatelja tov. Riharda Orla o popotnih vtisih iz Prekmurja, ki je najvzhodnejši del Slovenije.

Vabimo k številni udeležbi.

O potnih listih in še kaj

Kmalu bo mesec dni, odkar so obmejni organi pri Rdeči hiši, po nalogu goriške kvesture, odvzeli številnim Slovencem njihove potne liste. Vse do danes tega ukrepa niso preklicali niti niso prizadetim vrnili potnih listov.

Zanimivo s tem v zvezi je dejstvo, da je malo dni prej pisal «Messaggero Veneto», da je treba odvzeti Slovencem potne liste, ker da so vohuni itd. Ali so bili ti članki naročeni in naj bi pripravili pot omenjenemu ukrepu, ali pa je bil tisti ukrep posledica takega pisanja, dejstvo je, da je prišlo nekaj dni potem do odvzema potnih listov in da se od takrat tudi mnogi drugi goriški Slovenci ne upajo čez mejo, ker ne vedo, če niso morda tudi oni na «črni listi», ki so jo nekateri videli na mejnem bloku.

«Giornale di Trieste» od 18. t. m. piše prav v zvezi z odvzemom potnega lista občinskemu svetovalcu Bogomilu Pavlinu o «fantaziji in zlonamernem poročanju o ravnanju s slovensko manjšino» v Italiji. V istem članku pa govori, da «je ta slovenski svetovalec hodil vsak dan čez mejo po opravkih in da pri tem ni imel ovir, čeprav v občinskem svetu čestokrat ni varčeval z obtožbami in namigavanji na račun italijanskih oblasti». Kakor da bi bil zločin potegovati se v občinskem svetu za pravice svojim volivcev.

Pa ne samo to je v očeh tega člankarja zločin, ampak mu očita tudi, da se je tov. Pavlin ponudil za posredovalca pri jugoslovanskih oblasteh v zadevi goriškega vodovoda, kar pa niti ne odgovarja resnici, ker je le demokrščanski svetovalec Lutman stavil tak predlog.

Te in podobne stvari naj bi bile zadosten vzrok za odvzem potnega lista Slovencem.

Isti časopis se v svoji številki od 14. t. m. jezi na članek jugoslovanskega podpredsednika tov. E. Kardelja, v katerem govori tudi med drugim o preganjanju slovenske narodne manjšine v Italiji.

«Giornalov» člankar trdi, da so vse to gorostasne laži. In njegovi argumenti? «Edini Slovenci, ki žive kompaktno v Italiji, čeprav maloštevilni, so oni na Goriškem. Kje ima g. Kardelj dokaze za njihovo barbarsko uničevanje?»

Kaj pa beneški Slovenci, ki tvorijo glavni del naše narodne manjšine v Italiji, ali jih je člankar pojedel na solati? Kaj je z umorom zavednega beneškega Slovenca Juša Andreja, katerega morilci še sedaj niso bili prijeti in kaznovani? Kaj je s trikoloristi, ki po vseh večjih krajih Beneške Slovenije prežijo na vsak znak prebujenja narodne zavesti, da bi ga s silo že v kali zadušili? Kaj je, da se povrnemo na Goriško, z vsemi atentati na naše šole in privatno lastnino, katerih povzročitelje oblasti vse do danes «niso mogle» izslediti in jih seveda tudi niso kaznovali?

Ali je tudi to «fantazija in zlonamerno poročanje»?.

(Iz «Soče»)

PROMETNA NESREČA V PEVMI

Kolesarki v vespista

Pri trčenju se je najbolj poškodoval Emil Mikluž, ki so ga nato prepeljali v bolnico

Včeraj okoli 13.30 se je dogodila v Pevmi na križišču pevmske glavne ceste s cesto, ki pelje v St. Maver, prometna nesreča, katere glavna žrtev je postal 25-letni Emil Mikluž iz Pevme štev. 26.

Ko se je Mikluž včeraj opoldne peljal na svoji vespi z evidenčno številko GO 4265 po glavni cesti proti Oslavju, sta s ceste, ki pelje v St. Maver, skušali zaviti s kolesom na glavno cesto delavki iz podgorske predilnice, in sicer 31-letna Stanislava Pintar iz St. Mavra, Ul. Case Noris 6 in 34-letna Ana Biteżnik iz St. Mavra, Ul. Villa Vasi 15.

Nesreča je hotela, da kolesarki nista pazili na prometna pravila ter sta se obe skupaj zaleteli v prihajajočo vespo. Pri trčenju se je najbolj poškodoval Mikluž. V bolnici so mu ugotovili zunanje poškodbe na levi strani obraza ter domnevne notranje poškodbe, zaradi katerih se bo moral zdraviti štirinajst dni, seveda če ne bodo nastopile komplikacije. Iz bolnice Brigata Pavia je nato odšel domov.

Vespa se je precej pokvarila na desni strani. Prav tako tudi obe sprednji kolesi biciklov.

SPORTNI DNEVNIK

CARRERA PANAMERICANA - 2. IN 3. ETAPA

DVAKRATNA ZMAGA TARUFFIJA

V splošni oceni je še na prvem mestu Bonetto

MEXICO, 20. — Dirkači, ki vozijo na dirki Carrera Panamericana so morali danes prevoziti dve etapi: Aoxaca - Puebla 407 km in Puebla - Mehiko 128 km. Tako v drugi kot tretji etapi je zmagal Pietro Taruffi (Lancia). Na cilj Taruffi je etapo prevozil v rekordnem času 2.52'33"; prej je imel rekord Villoresi (od lani) s 3.3'17". Na cilj etape Aoxaca - Puebla so dirkači prispeli v naslednjem redu:

1. Taruffi (Italija) Lancia 2.52'33"; 2. Bonetto (It.) Lancia 2.53'41"; 3. Fangio (Arg.) Lancia 2.54'40"; 4. Maglioli (It.) Ferrari 2.56'00"; 5. Bracco (It.) Lancia 2.57'37"; 6. Castellotti (It.) Lancia 3.00'09"; 7. Mancini (It.) Ferrari 3.03'00"; 8. Lucas (Fr.) Gordini 3.04'11"; 9. Behra (Fr.) Gordini 3.10'10"; 10. Rosier (Fr.) Talbot 3.13'31".

Na cilj tretje etape Puebla - Mehiko (128 km) pa so prispeli v tem vrstnem redu:

1. Taruffi (Italija) Lancia 46'25"; 2. Bonetto (It.) Lancia 46'39"; 3. Maglioli (It.) Ferrari 47'41"; 4. Castellotti (It.) Lancia 48'56"; 5. Fangio (Arg.) Lancia 49'51"; 6. Bracco (It.) Lancia 49'52"; 7. Lucas (Fr.) Gordini 50'42"; 8. Mancini (It.) Ferrari 52'23"; 9. Efain Ruiz Echevarria (Mehiko) 53'38"; 10. Rosier (Fr.) Talbot 54'40".

Po prvih treh etapah je splošni plasma sledeč:

1. Bonetto (Italija) Lancia 7.08'34"; 2. Taruffi (It.) Lancia 7.09'15"; 3. Fangio (Arg.) Lancia 7.15'37"; 4. Maglioli (It.) Ferrari 7.20'51"; 5. Castellotti (It.) Lancia 7.22'29"; 6. Bracco (It.) Lancia 7.29'46"; 7. Lucas (Fr.) Gordini 7.39'37"; 8. Mancini (It.) Ferrari 7.39'56"; 9. Behra (Fr.) Gordini 7.42'46"; 10. Rosier (Fr.) Talbot 8.23'16".

Italijanski vozač Stagnoli je danes dopoldne umrl v neki bolnici v Mehiki zaradi opeklin, ki jih je dobil pri včerajšnji nesreči. Njegov sovozač Scotuzzi je bil, kot smo že sporočili, na mestu mrtev.

Tudi danes ni šlo brez nezgod, vendar vsaj po dosedanjih vesteh brez hujših posledic.

TEKMI REPREZENTANC BEOGRADA IN ZAGREBA

Obakrat zmagali domačini

BEOGRAD — ZAGREB 4:2 (1:0)

V sredo je bila pred približno 20.000 gledalci v Beogradu tekma nogometnih reprezentanc Beograda in Zagreba; zmagali so Beograjčani s 4:2 (1:0). Reprezentanci sta nastopili v sledečih postavah:

BEOGRAD: Stojanovič (Krivokuća); Belin, Zekovič; Cajkovski, Spajič, Zlatkovič; Tomaševič, Mitič, Zebec, Milutinovič, Herceg.

ZAGREB: Stinčič (Kralj); Dubravčič, Crnkovič; Santek, Klajič, Cizarič; Odžak, Medved, Firm, Papec, Benko.

Potrebno je bilo, da je minila ura preden je reprezentanca Zagreba izenačila, dosegla vodstvo 2:1 ter da je s tem tekma med najboljšima moštvoma Zagreba in Beograda postala zanimiva, napeta in lepa. Dotlej je bila igra mlačna, igralci se niso dovolj trudili. Vendar je drugi gol Zagrebčanov vzdramil beograjsko moštvo, v katerem so igrali večinoma državni reprezentanti. Minili pa sta samo dve minuti, ko so izenačili, zatem pa prešli v vodstvo 3:2. To so bile odločne kombinacije napada Beograda. Takšna živa igra pa je trajala samo deset minut, potem pa je tempo popustil. Zadnji gol je dal Mitič. V zmagovalnem moštvu je bil najboljši napad z Mitičem in Zebcem na čelu. Pri Zagrebu pa je zelo dobro igral Firm, v obrambi pa Klajič.

Gole so dosegli: Milutinovič v 39., Firm v 51., Benko v 59., Mitič v à0. in 89., Herceg v 61. minuti. Sodil je Kostić iz Beograda.

ZAGREB B — BEOGRAD B 4:1 (0:0)

V Zagrebu pa sta nastopili B-reprezentanci obeh mest. Domači so zmagali s 4:1 (0:0).

Strelci: Jagodič v 45. in 70., Osojnik v 75. in Lipušinovič v 81 min. za Zagreb ter Jocič v 8. min. za Beograd.

Le zadnjih 20 minut igre se je skladalo z vrednostjo in ugledom igralcev B reprezentanc Beograda in Zagreba. Tedaj je bila igra lepa, živa in zanimiva. Zlasti je dobro zaigrala zagrebška reprezentanca, ki se ji je v tem času posrečilo doseči tri gole in s tem visoko zmago. V tem delu igre so domači pokazali hiter, preprost in učinkovit nogomet. Skratka, zadnjih 20 minut je zadovoljilo maloštevilne gledalce.

* * *

KOROTAN — LJUBLJANA 0:0

Odložena tekma slovensko-hrvatske lige med ŽNK Ljubljana in Korotanom se je končala brez golov. Tekma je bila slaba. Odlikovala sta se le oba vratarja.

MILAN, 20. — Tekma v hokeju na ledu med Italijo in Nemčijo se je končala z rezultatom 6:5 (1:0, 3:1, 2:4) v korist Italije.

HERSHEY, 20. — Aspirant za naslov svetovnega prvaka srednjetežke kategorije Harold Johnson je včeraj zvečer z lahkoto v 10 rundah premagal Chubbyja Wrighta po točkah.

Lanski zmagovalec Mihalić tudi letos v Sao Paolu

Za tradicionalni nočni tek «Sao silvestre», ki bo tudi letos v Sao Paolu, so se poleg 2000 brazilskih atletov prijavili tudi zastopniki iz Belgije, Francije, Finske, Japonske, Argentine, Paragvaja, Urugvaja, Nemčije, Italije, Čila in Jugoslavije. Jugoslavijo bo zastopal Franjo Mihalič.

Tako mislimo mi...

Genoa - Sampdoria	X	2	
Juventus - Inter	1	X	2
Lazio - Fiorentina	X	1	
Milan - Legnano	1		
Napoli - Udinese	1		
Novara - Bologna	1		
Palermo - Roma	2	X	
Spal - Atalanta	1		
Triestina - Torino	1		
Messina - Catania	X	2	
Monza - Salernitana	1		
Pro Patria - Como	1	2	X
Empoli - Parma	X		
Marzotto - Pavia	X	1	
Siracusa-Carbosarda	1		

Nemška reprezentanca proti Norvežanom

HAMBURG, 20. — Nemci bodo nastopili v nedeljo v Hamburgu proti norveški reprezentanci z naslednjo postavo:

Toni Turek; Erick Retter, Werner Kohlmeyer; Horst Eckel, Josep Posipal, Karl Mai; Helmut Rahn, Marx Morlock, Ottmar Walter, Fritz Walter, Richard Herrman.

Razen Maia je to isto moštvo ki je igralo 10. avgusta z Norveško v Oslu neodločeno 1 : 1.

TENIS V SYDNEYU

Hoad in Rosewall zmagovalca v dvoje

SYDNEY, 20. — Avstralca Lewis Hoad in Ken Rosewall, ki sta že v semifinalu posamezno izločila svoja nasprotnika, Američana Seixasa in Traberta, ter se tako sama plasirala v finale, sta danes zmagala nad istima nasprotnikoma v finalu moških dvojic ter si s tem osvojila prvenstvo Novega Južnega Walesa. Odprto je še vprašanje prvaka v igri posamezno, ki bo rešeno v dvoboju med njima samima.

Rezultati: Hoad - Rosewall : Seixas - Trabert 6:3, 3:6, 4:6, 6:3, 7:5. — Semifinale juniorjev posamezno: Knight (Vel. Brit.) : Woodcock (Avstral.) 6:3, 6:1. Semifinale dvojic: Knight - Woodcock : Rowland - Chapman (Avstral.) 6:1, 6:4.

* * *

SAO PAOLO, 20. — Današnji rezultati na tukajšnjem mednarodnem teniškem turnirju: moški posamezno: Patty (ZDA) - Sanhueza (Čile) 9:7, 6:4, 10:8. Vieira (Braz.) - Hermann (Nemč.) 6:2, 6:2, 6:2. Ženske posamezno: Fry (ZDA) - Carvalho (Braz.) 6:4, 6:0. Hart (ZDA) - Villaria (Braz.) 6:1, 6:1. — Moški dvojice: Patty - Larson (ZDA) : Guimarans - Ranel (Braz.) 6:3, 6:4, 11:9. — Dvojice mešano: Pietri - Vieira : Carvalho - Fernandez 6:4, 4:6, 6:1.

V Skoplju bo 5. in 6. decembra mednarodno tekmovanje v sabljanju med reprezentanco Turčije in Jugoslavije. Tekmovali bodo v meču, sablji in floretu.

Sprememba šahovskih pravil

Na 24. kongresu FIDE v Schaffhausenu so spremenili 9. člen pravil šahovske igre. Pravilo, da lahko igralec reklamira napačno oz. nemogočo potezo partnerja samo takrat, dokler se še ni dotaknil svoje figure, so šahisti sprejeli z nezadovoljstvom. Tako bi namreč lahko uspele najbolj grde prevare, zlasti v časovni stiski, ko sta oba igralca zelo nervozna. V novi odločbi pravi 9. člen, da nemogoča poteza, t. j. poteza proti pravilom, ne more v nobenem primeru veljati. Zaradi tega se mora nadaljevati v poziciji, kakršna je bila pred izvršeno nemogočo potezo. Ce se ta pozicija ne more ugotoviti, se mora partija igrati še enkrat.

V zvezi s tem je bil dopolnjen tudi 14. člen. Na uri je treba naravnati čas, ki sta ga porabila igralca pred izvršitvijo nemogoče poteze. Kolikor to ni mogoče, se zmanjša igralcema čas v razmerju dotlej porabljenega časa.

Dosedanje tekme za svetovno prvenstvo

Nedeljska tekma med Nemčijo in Norveško bo po vrsti trideseta med izbirnimi tekmami za svetovno prvenstvo.

Danes objavljamo pregled vseh dosedanjih tekem (kraj tekme, nasprotnika, rezultat in število gledalcev):

Beograd	Jugoslavija - Grčija	1:0	50.000
Helsinki	Finska - Belgija	2:4	22.000
Stockholm	Švedska - Belgija	2:3	34.000
Praga	CSR - Romunija	2:0	50.000
Oslo	Norveška - Saar	2:3	30.000
Bukarešta	Romunija - Bolgarija	3:1	80.000
Meksiko City	Meksiko - Haiti	8:0	58.000
Helsinki	Finska - Švedska	3:3	25.000
Oslo	Norveška - Nemčija	1:1	35.000
Stockholm	Švedska - Finska	4:0	40.000
Sofija	Bolgarija - CSR	1:2	56.000
Luksemburg	Luksemburg - Francija	1:6	13.000
Dunaj	Avstrija - Portugalska	9:1	60.000
Bruxelles	Belgija - Finska	2:2	10.000
Belfast	Severna Irska - Škotska	1:3	58.000
Dublin	Irska - Francija	3:5	45.000
Bruxelles	Belgija - Švedska	2:0	35.000
Cardiff	Wales - Anglija	1:4	50.000
Stuttgart	Nemčija - Saar	3:0	55.000
Sofija	Bolgarija - Romunija	1:2	60.000
Bukarešta	Romunija - CSR	0:1	100.000
Dublin	Irska - Luksemburg	4:0	17.000
Atene	Grčija - Izrael	1:0	30.000
Glasgow	Škotska - Wales	3:3	40.000
Saarbruecken	Saar - Norveška	0:0	40.000
Skoplje	Jugoslavija - Izrael	1:0	25.000
Bratislava	CSR - Bolgarija	0:0	36.000
Liverpool	Anglija - Severna Irska	3:1	70.000
Kairo	Italija - Egipt	2:1	20.000

Kino na Opčinah

predvaja DANES z začetkom ob 18. uri film

MESTO JE REŠENO

(«La città è salva»)

Igra HUMPHREY BOGRAT.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638 — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCIŠKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - T 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst